

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้การรวบรวมและศึกษา เอกสารที่เกี่ยวข้องมีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงแบ่งหัวข้อ
ที่เกี่ยวข้องกับ เอกสารและงานวิจัยที่ค้นคว้ามานี้คือ

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายของศูนย์วิชาการ
2. แนวคิดในการตั้งศูนย์วิชาการ
3. ประเภทของศูนย์วิชาการ
4. บทบาทและหน้าที่ของศูนย์วิชาการ
5. องค์ประกอบของศูนย์วิชาการ
6. วัตถุประสงค์ในศูนย์วิชาการ
7. ประโยชน์ของศูนย์วิชาการ
8. บริการของศูนย์วิชาการภาษาไทย ประจำกลุ่มโรงเรียน

ด้านหลักสูตร

ด้านการ เรียนการสอน

ด้านการผลิตและ การใช้สื่อการสอน

ด้านการวัดประ เนิผล

ด้านกิจกรรม เสริมหลักสูตร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ
2. งานวิจัยต่างประเทศ

1. ความหมายของศูนย์วิชาการ

ข้อความจากเอกสารและตำรา ตลอดจนงานวิจัยต่าง ๆ ได้กล่าวถึง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสอนหรือโสตทัศนศึกษาโดยใช้ศัพท์บัญญัติต่างกันในภาษาไทย เช่น ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ศูนย์โสตทัศนศึกษา ศูนย์สื่อการศึกษา ศูนย์วิทยบริการ เป็นต้น นักการศึกษาได้ให้ความหมายต่างกันหลายประการดังนี้

อำนาจ จันทรแป้น (2521: 21) ให้ความหมายของศูนย์วิชาการไว้ว่า เป็นหน่วยงานหรือศูนย์ที่เร่งเร้า กระตุ้น สนับสนุนให้มีการสร้างหรือรวบรวมแหล่งวิทยาการอย่างจริงจัง รวมทั้งการผลิตแหล่งวิทยาการการคัดเลือกและจัดหาแหล่งวิทยาการอื่น ๆ การจัดหมวดหมู่ และการทำดรรชนี การเก็บรักษาการใช้ รวมทั้งการแนะนำวิธีใช้ การให้ยืม ตลอดจนการให้บริการประเมินผลการใช้แหล่งวิทยาการด้วย

สุนันท์ ปัทมาคม (2526: 50 - 51) กล่าวถึงศูนย์วิทยบริการว่า คือ สถานที่เก็บรวบรวมวัสดุที่ใช้ในห้องสมุด และศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาเข้าด้วยกัน โดยเน้นหลักการให้บริการกับผู้ใช้เป็นสำคัญที่สุด โดยคำนึงถึงหลักความต้องการ วัตถุประสงค์ในแนวทางที่จะอำนวยความสะดวกต่อการศึกษา เรียกได้ว่าศูนย์วิทยบริการคือแหล่งที่จะเสริมสร้างประสิทธิภาพให้มากที่สุด

วิจิตร วรุตบางกูร (2530: 14) ให้ความหมายศูนย์วัสดุเพื่อการเรียนการสอนไว้ว่า คือ บริเวณสำหรับการจัดเก็บ ให้บริการและใช้อุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ที่ต้องใช้ทั้งหมดในโรงเรียน ศูนย์นี้มีวัสดุหลายอย่างและทำหน้าที่มากกว่าห้องสมุดธรรมดาซึ่งมีหนังสือ ตำรา นิตยสาร ฯลฯ แต่ยั้งรวมเครื่องโสตทัศนอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เทปโทรทัศน์ เครื่องฉายฟิล์มสไลด์ และอุปกรณ์การสอนสำหรับวิชาต่าง ๆ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530: 1) ให้ความหมายของศูนย์วิชาการว่า หมายถึง ศูนย์รวมทรัพยากรต่าง ๆ อันเป็นปัจจัยในการพัฒนาการประถมศึกษาโดยเน้นการประสานงานการผลิต และการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนิเทศและการบริหารการศึกษาซึ่งจัดดำเนินการ 2 ระดับคือ ศูนย์วิชาการจังหวัด ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

เทือน ทองแก้ว (2531: 4) กล่าวว่าศูนย์วิชาการคือ แหล่งรวบรวมความรู้ไว้ในสถาบันโดยพยายามจัดให้อยู่ในบริเวณเดียวกันคือ รวบรวมสื่อการเรียนและสื่อการสอนสำหรับบุคลากรในสถาบัน เป็นหลัก

โรเบิร์ต อี ดี เคฟเฟอร์ (Robert E. De Kieffer 1965: 106) ให้ความหมายของศูนย์โสตทัศนศึกษาว่า เป็นสำนักงานใหญ่ของผู้บริหารและคณะดำเนินงาน เป็นแหล่งที่เก็บรวบรวมอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างมีระบบระเบียบเพื่อบริการให้แก่คณาจารย์ ผู้สอน ทำการแจกจ่ายให้ยืมตรวจตราดูแลรักษาและซ่อมแซม จัดทำแคตตาล็อกให้ความสะดวกต่อคณะกรรมการในการตรวจพิจารณาวัสดุอุปกรณ์ก่อนการสั่งซื้อ นอกจากนี้ศูนย์ควรจะเป็นที่ซึ่งอาจารย์ ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารต่าง ๆ มาร่วมปรึกษาหารือและรับบริการจากศูนย์ร่วมกัน

คาร์รอล เพอร์วิส (Carol Purvis 1969: 32 - 33) กล่าวว่าศูนย์การศึกษา นอกจากจะเป็นศูนย์ที่เก็บวัสดุอุปกรณ์ทางการสอนแล้วยังเป็นหน่วยงานบริการในการประชุมอบรมและฝึกปฏิบัติงานทางโสตทัศนศึกษา ตลอดจนเป็นหน่วยให้คำปรึกษาแนะนำและให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโสตทัศนศึกษา

จากแนวคิดที่เกี่ยวกับศูนย์วิชาการดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า เป็นแหล่งกลางที่รวบรวมวิทยากรและให้บริการวัสดุอุปกรณ์ตลอดจนข้อสนเทศ ให้คำปรึกษา และรวบรวมวัสดุอุปกรณ์ เพื่อวิทยากรช่วยการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

2. แนวคิดในการตั้งศูนย์วิชาการ

แนวคิดพื้นฐานในการตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ให้บังเกิดผลดี เทือน ทองแก้ว (2518: 15) กล่าวไว้สรุปได้ดังนี้

1. สร้างเสริมระบบกลุ่มโรงเรียน คือมีการร่วมมือกันดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายของการบริหารกลุ่มโรงเรียนในเรื่องสื่อการสอนคือ

- 1.1 เพื่อประหยัดเวลาในการสอน
- 1.2 ให้ครูมีสื่อการสอนครบทุกวิชา
- 1.3 เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอน

2. ใช้ระบบกลุ่มในการทำงาน สร้างทีมการทำงานของกลุ่มโรงเรียนใหญ่ช่วยโรงเรียนเล็ก ร่วมมือ ร่วมใจและร่วมทุนในการทำงาน
3. การช่วยเหลือตนเอง การช่วยบุคคลให้รู้จักช่วยตนเอง เป็นหลักพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาที่มั่นคง การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มจะ เน้นการดำเนินการที่เรียนรู้บนพื้นฐานของปัญหาและความต้องการของกลุ่ม เรียนรู้ปัญหาไป แก้ปัญหาไป
4. การมีประสบการณ์จริงและมีความหมาย จะนำปัญหาและความต้องการของกลุ่มมาเป็นแนวทางการแก้ปัญหา เริ่มจากการทำจริง รู้ผลการทำงาน สรุปและนำไปประยุกต์ใช้
5. ในศูนย์วิชาการไม่จำเป็นต้องเต็มไปด้วยสื่อการสอนแต่ไม่ใช่ ถึงแม้จะมีสื่อการสอนน้อยชิ้น แต่สามารถใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าและรู้จักใช้แหล่งทรัพยากรทางการศึกษา (Educational resources) มาบริการสมาชิกในกลุ่มโรงเรียน
6. เตรียมการรับบริการขยายงานศูนย์วิชาการเคลื่อนที่ (Mobile Educational Resource Center) ศูนย์บริการกลุ่มโรงเรียนหรือโครงการอื่น ๆ ที่มีในภายหลัง
7. การศึกษาเพื่อชุมชน มุ่งใช้สื่อโดยเฉพาะหนังสือและข่าวสารไปสู่ชุมชน

3. ประเภทของศูนย์วิชาการ

สำเนา วราจตุร (2521) ได้จำแนกการจัดประเภทศูนย์วิชาการ เป็น 2 รูปแบบสรุปได้ดังนี้

1. ศูนย์โสตทัศนศึกษา (Audio - Visual Center)
ศูนย์สื่อการศึกษาแบบนี้มีลักษณะเป็นเอกเทศ คือเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานต่าง ๆ ด้านโสตทัศนและเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นการเฉพาะ โดยมีสถานที่บุคลากร วัสดุเครื่องมือ ตลอดจนมีการบริหารงาน การจัดให้บริการทางด้านโสตทัศนและเทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นของหน่วยงานเองทั้งหมด ศูนย์แบบเอกเทศนี้เหมาะกับสถาบันอุดมศึกษา เช่น วิทยาลัยครู มหาวิทยาลัย เป็นต้น
2. ศูนย์วัสดุการศึกษา (Instructional Material Center)
ศูนย์แบบนี้จัดเป็นหน่วยงานร่วมระหว่างงานห้องสมุดกับงานโสตทัศนศึกษา มีวัสดุการศึกษา 2 ประเภท ได้แก่ หนังสือ (Book or Printed Media) กับโสตทัศนและ

เทคโนโลยีอุปกรณ์ (Audiovisual and Educational Technology Media)

ศูนย์แบบนี้มีสถานที่จัดดำเนินงาน บริหารงานต่าง ๆ โดยใช้บุคลากรร่วมกันกับ หัวหน้าศูนย์หรือหัวหน้าห้องวัสดุการศึกษา (Educational Media Specialist) อาจเป็น บรรณารักษ์ นักสื่อการศึกษา (Media Specialist) หรือไลบรารีเซียน (Audiovisual Librarian) ใครจะเป็นหัวหน้าก็ได้แล้วแต่ความเหมาะสม ศูนย์การศึกษาแบบที่ 2 นี้ เหมาะที่จะใช้กับการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

3. ศูนย์สหการสื่อการศึกษา (Cooperative A-V Center or Educational Media Center) ศูนย์แบบที่ 3 นี้เหมาะกับกรณีที่สถาบันการศึกษาอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ในทำเลที่ การคมนาคมติดต่อมีความสะดวก อาจจะเป็นกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาหรือประถมศึกษาร่วมมือกัน จัดตั้งหน่วยหรือศูนย์สื่อการศึกษาประจำกลุ่มโรงเรียนขึ้นเพื่อร่วมกันดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับ การศึกษาภายในกลุ่ม ทั้งด้านการผลิต วัสดุทัศนวัสดุเพื่อแจกจ่ายหรือบริการให้ยืม

"ศูนย์สหการสื่อการศึกษา" หมายถึง ศูนย์รวมหรือร่วมดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับสื่อการศึกษาหรือศูนย์ร่วมการต่าง ๆ เกี่ยวกับสื่อการศึกษา ศูนย์แบบนี้จะร่วมมือกันได้ หลายประการ เช่น

1. การมีอาคารสถานที่ปฏิบัติงานกลุ่มโรงเรียนร่วมกัน
2. การมีบุคลากรของกลุ่มโรงเรียนร่วมกัน
3. มีสื่อการสอนหรือวัสดุการสอน (Teaching - Learning Softwares) ที่จะใช้กับโรงเรียนต่าง ๆ ของกลุ่มร่วมกัน (Software Distribution Services)
4. มีเครื่องมืออุปกรณ์การสอนการเรียน (Instructional or Teaching-Learning Hardwares) ที่จะใช้กับโรงเรียนต่าง ๆ ร่วมกัน ได้แก่ การบริการเครื่องมือ (Equipment Service) หรือการจ่ายเครื่องมือ (Equipment Distribution) ตลอดจน การซ่อมบำรุงเครื่องมือ (Equipment Maintenance Services) บางอย่างซึ่งจำเป็นต้อง มีประจำที่โรงเรียน เช่น เครื่องขยายเสียง เทปบันทึกเสียง และบางชนิดต้องใช้บ่อยครั้งโดย เฉพาะการใช้ Hardwares ที่มีราคาแพง เกินกำลังเงินที่โรงเรียนแห่งเดียวจะจัดได้
5. มีบริการผลิตสื่อการสอนหรือทัศนวัสดุให้กับโรงเรียนต่าง ๆ ของกลุ่ม
6. มีการฝึกอบรมความรู้ทางทัศนและ เทคโนโลยีทางการศึกษา ให้กับ โรงเรียนต่าง ๆ ของกลุ่ม

7. มีศึกษานิเทศก์ทางโสตทัศนและเทคโนโลยีทางการศึกษาจากศูนย์ที่จะไปช่วย
นิเทศการเรียนการสอนทางโสตทัศนให้กับโรงเรียนต่าง ๆ ของกลุ่มโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

8. มีการจัดงบประมาณและออกเงินค่าใช้จ่ายต่าง ๆ สำหรับอาคารของศูนย์
สื่อการศึกษา ซึ่ง เมื่อคิดโดยเฉลี่ยแล้วจะน้อยกว่าและประหยัดกว่าให้แต่ละโรงเรียนต่างดำเนินการ
จริงอยู่ในขั้นแรกหรือปีแรกอาจ เป็นเงินจำนวนมาก แต่ในระยะยาวจะน้อยลงจะเป็นการเสียเงินน้อย
แต่ได้ประโยชน์ตอบแทนจากบริการของศูนย์มากที่สุดเพียง งบประมาณในที่นี้อาจเป็นงบประมาณของ
แผ่นดิน หรือเงินผลประโยชน์ของโรงเรียนหรือทั้ง 2 ประเภทรวมกัน

สุนันท์ ปัทมาคม (2523: 52 - 53) กล่าวถึงรูปแบบของศูนย์วิชาการไว้ว่า
ศูนย์วิชาการอาจจัดตั้งได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับขนาดของสถาบัน วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง และ
งบประมาณที่อำนวยให้ รูปแบบของศูนย์วิชาการที่อาจจัดทำได้คือ

1. ศูนย์วิชาการแบบศูนย์รวม เป็นศูนย์ที่ไม่มีการจัดหน่วยงานแบบกระจาย แต่ให้รวม
อยู่ในที่แห่งเดียวกันโดยหน่วยงาน สถาบัน หรือชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงต่างก็ต้องมารับบริการที่ศูนย์นี้
ศูนย์ประเภทนี้จะ เล็กหรือใหญ่ขึ้นอยู่กับบริการที่จะให้กับผู้รับ ศูนย์วิทยบริการประเภทนี้จะต้องมี
ทุกอย่างพร้อม เปรียบและกว้างขวางขนาดใหญ่ มีการให้บริการอย่างดีและรวดเร็ว มีหน่วย
บริการเคลื่อนที่ที่จะไปยังสถานที่ที่ต้องการบริการได้อย่างทั่วถึงและทันที มีการประสานงานกับ
สถาบัน เป็นอย่างดี รู้ความต้องการของผู้ใช้บริการ จัดหาวัสดุและสื่อการสอนได้อย่างครบถ้วน
ศูนย์บริการประเภทนี้จะ เหมาะอย่างยิ่งกับสถาบันหรือท้องถิ่นที่มีงบประมาณจำกัด หรือสถาบันที่
เชื่อว่า ผู้สอนไม่สามารถผลิตสื่อการสอนขึ้นใช้เองได้ แต่ก็มีข้อเสียอยู่ที่ว่าไม่สามารถให้บริการ
ได้ตรงเป้าหมายของทุก ๆ สถาบันได้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้

2. ศูนย์วิชาการแบบกระจาย เป็นศูนย์ที่แยกออกเป็นสาขาต่าง ๆ หน่วยงานเล็ก ๆ
ที่กระจายอยู่ทั่ว ศูนย์วิชาการประเภทนี้จะให้บริการได้ตรงความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด และ
เนื่องจากศูนย์นั้นอยู่ใกล้จึงให้บริการได้รวดเร็ว สถาบันที่ผู้สอนสามารถผลิตสื่อการศึกษาเองได้
จะได้ประโยชน์จากศูนย์แบบนี้มาก

3. ศูนย์วิชาการแบบประสม คือศูนย์ที่รวมหน้าที่ของแบบที่ 1 และแบบที่ 2 เข้าด้วยกัน

นอกจากรูปแบบการจัดตั้งศูนย์วิชาการดังที่กล่าวไปแล้ว หน่วยศึกษานิเทศก์ เขต
การศึกษา 5 กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2523: 58 - 60) ได้แบ่งศูนย์วิชาการ

เป็น 2 ลักษณะสรุปได้ดังนี้

1. แบบเอกเทศ คือจัดเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ปฏิบัติการต่าง ๆ ในด้านโสตทัศนศึกษา โดยเฉพาะมีสถานที่ บุคลากร วัสดุและเครื่องมืออุปกรณ์ ตลอดจนการจัดบริการต่าง ๆ ของหน่วยงานเองทั้งหมด ซึ่งอาจแบ่งได้ดังนี้

1.1 แบบกระจายโสตทัศนูปกรณ์ แบบนี้ยังไม่มีรูปแบบที่เป็นศูนย์รวบรวมโสตทัศนูปกรณ์ ไม่มีผู้อำนวยการโดยเฉพาะ หัวหน้าสถาบันหรือผู้ช่วยเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำทั่วไปในการผลิตและการใช้ส่วนวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ นั้น ครูแต่ละคนเป็นผู้เก็บรักษารับผิดชอบเอง แบบนี้พบเห็นอยู่ทั่วไปในโรงเรียนขนาดเล็ก

1.2 แบบหมวดหรือสายวิชา ลักษณะคล้าย ๆ แบบแรก คือยังไม่เป็นศูนย์โสตทัศนศึกษารวมแต่ละหมวดหรือสายวิชา จะมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบให้บริการในสายวิชาโดยเฉพาะ

1.3 แบบศูนย์รวม แบบนี้จัดเป็นศูนย์รวมโสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ เข้ามาไว้ในศูนย์บางแห่งศูนย์โสตทัศนศึกษารวม ทำหน้าที่รวบรวมและให้บริการโสตทัศนูปกรณ์ที่เป็นของกลางใช้กันทั่วไป แล้วให้หมวดวิชาต่าง ๆ เก็บรักษาและบริการโสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้ เฉพาะหมวดหรือสายวิชาเท่านั้นเอาไว้ คือใช้ลักษณะ 1.2, 1.3 รวมเข้าด้วยกัน

1.4 แบบศูนย์กลุ่มโรงเรียน กรณีที่โรงเรียนต่าง ๆ พิจารณาร่วมกันเห็นว่าการตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาขึ้นในแต่ละโรงเรียน มีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการเงิน สถานที่ บุคลากร การจัดหาวัสดุ เครื่องมืออุปกรณ์ราคาแพง โรงเรียนซึ่งอยู่ห่างไกลกัน อาจรวมกันเข้าแล้วจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาแบบสหการ

1.5 แบบศูนย์ชุมชน แบบนี้จัดขึ้นเพื่อให้บริการแก่ชุมชนทั่วไป ซึ่งจะมีบุคลากรและสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่พร้อมมูล เป็นศูนย์ในระดับอำเภอหรือจังหวัด ซึ่งในประเทศไทยยังไม่มีการจัดตั้งขึ้นแต่มีเพียงรูปแบบที่ที่ยังไม่สมบูรณ์ เช่น ในศูนย์การศึกษาประชาชนจังหวัดและศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประจำภาค

1.6 แบบสหะ คือจัดรวมห้องสมุดโรงเรียนเป็นหน่วยงานเดียวกัน อาจเรียกว่าหน่วยหรือศูนย์หรือห้องสมุดการศึกษา (Learning Resource Center)

โครงการจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาอาจแบ่งได้ 2 แบบคือ โครงการขนาดเล็กและโครงการขนาดใหญ่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดของโรงเรียน

4. บทบาทและหน้าที่ของศูนย์วิชาการ

ศูนย์วิชาการ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ให้บริการสื่อการสอนและจัดกิจกรรม เกี่ยวกับการเรียนการสอนซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของงานในหน้าที่ศูนย์วิชาการ

บุญเหลือ ทองเอี่ยม และสุขสวัสดิ์ ภาษิต (2525: 73) กล่าวถึงหน้าที่ของศูนย์วิชาการไว้ สรุปได้ดังนี้

1. การจัดทำแคตตาล็อกโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์
2. การให้บริการยืมวัสดุอุปกรณ์
3. การให้ข้อสนเทศเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์
4. การผลิตโสตทัศนวัสดุ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน
5. การจัดจองวัสดุอุปกรณ์
6. การบริการรับส่งอุปกรณ์
7. การประสานงานระหว่างศูนย์สื่อการศึกษา
8. การเผยแพร่ผลงานของศูนย์สื่อการศึกษา
9. การให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ
10. การจัดและเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์
11. การทำสถิติและรายงาน เกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์
12. การจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ในศูนย์สื่อการศึกษา

เมธี บิลันธนานนท์ (2525: 275 - 277) กล่าวถึงหน้าที่ของศูนย์วิชาการไว้สรุปได้ดังนี้

1. ช่วยครูผู้สอนในการจัดหาสื่อการสอนประกอบหลักสูตร เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์แก่ผู้เรียนให้มากที่สุด
2. ช่วยฝึกอบรมและแนะนำในปฏิบัติการใช้สื่อการสอนให้แก่ครูในสถานศึกษา
3. ช่วยวางแผนในการจัดหาแหล่งวิทยาการในการเรียนการสอน
4. ช่วยครู อาจารย์วางแผนคัดเลือกการใช้สื่อการสอน รวมทั้งประเมินผล เพื่อพัฒนาการใช้สื่อการสอนในสถานศึกษา
5. จัดอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการสอนต่าง ๆ แก่ครู อาจารย์ เพื่อให้มี

ความนิยมใช้สื่อการสอนเสมอ ๆ

6. จัดซ่อมแซมบำรุงรักษาอุปกรณ์ที่ใช้ให้มีสภาพดีและใช้งานได้ตลอดเวลา
7. พิกัดและแนะนำการใช้การสอนประเภทต่าง ๆ เพื่อให้ครู อาจารย์ใช้สื่อการสอนได้ด้วยตนเอง
8. จัดให้มีการประชุมปฏิบัติการสอนในโอกาสอันควร
9. รายงานให้ครู อาจารย์และผู้บริหารโรงเรียนได้ทราบถึงโปรแกรมและแผนงานในด้านการดำเนินงานร่วมกันกับผู้อื่น เพื่อสนองความต้องการใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น ผู้รับผิดชอบงานสื่อการสอนจะต้องไวต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาอุปกรณ์ใหม่ ๆ ในขอบข่ายของตนและต้องปฏิบัติงานร่วมกับครู อาจารย์ เพื่อศึกษากระบวนการนวัตกรรมที่ได้พัฒนาให้อยู่ในระบบโรงเรียน

สุนันท์ ปัทมาคม (2525: 51 - 52) กล่าวถึงบทบาทของศูนย์วิชาการไว้สรุปได้ดังนี้

1. จัดทำและผลิตสื่อทุกประเภท เพื่อให้บริการแก่ระบบการเรียนการสอน
2. ให้ความช่วยเหลือในการเลือกสื่อการสอนให้เหมาะกับระบบการเรียนการสอนแบบต่าง ๆ

3. เก็บรวบรวมสื่อการสอนให้เพียงพอกับการใช้งาน
4. แยกประเภทสื่อการสอนและทำบัญชีอย่างถูกต้อง
5. ให้คำปรึกษาในการใช้สื่อการสอน
6. อำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการสอน
7. ติดต่อสถาบันภายนอกเพื่อจัดหาสื่อต่าง ๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ
8. ศึกษาวิจัยสื่อการสอน เพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอน
9. เพื่อพัฒนาความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงบริการสื่อการสอน
10. ดูแลซ่อมแซมสื่อการสอนต่าง ๆ เพื่อให้สามารถใช้งานได้ตลอดเวลา

เทียน ทองแก้ว (2528: 17) กล่าวถึงหน้าที่ของศูนย์สื่อการศึกษาซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ให้คำปรึกษาแก่ครูในการผลิตสื่อ
2. ติดต่อ เขียววิทยากรให้การอบรมแก่ครูในกลุ่มด้านการผลิตสื่อ
3. จัดหาเงินในลักษณะขอบริจาคเพื่อการผลิต
4. จัดหาเงินจากทางราชการเพื่อนำมาใช้ผลิตสื่อ
5. ศูนย์ผลิตสื่อแล้วแจกไปยังโรงเรียนในกลุ่ม

6. ดำเนินการสร้างเป็นศูนย์เก็บรวบรวมสื่อเป็นแหล่งกลาง แล้วให้บริการโรงเรียน
ในกลุ่ม

7. จัดหาสื่อสำเร็จรูปแจกจ่ายไปยังโรงเรียนต่าง ๆ
8. ประชุมกลุ่มเพื่อการผลิตสื่อเป็นครั้งคราว
9. จัดซื้อวัสดุแจกจ่ายไปยังโรงเรียน ให้โรงเรียนผลิตสื่อเอง
10. นักเรียนสามารถหาความรู้จากศูนย์ได้
11. นักเรียนนำสื่อไปสู่ชุมชน

โรเบิร์ต อี.ดี คีฟเฟอร์ (Robert E. De Kieffer 1965: 100 - 102)

กล่าวถึงหน้าที่หลักของศูนย์วิชาการไว้ 5 ประการคือ

1. ให้ข้อมูล (Informing)
2. ให้การศึกษาและฝึกอบรม (Educating and Training)
3. บริการจัดหา (Supplying)
4. การผลิต (Production)
5. การช่วยเหลือ (Assisting)

การให้ข้อมูล ได้แก่การให้รายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ เทคนิค
การใช้ ความเคลื่อนไหวใหม่ ๆ เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ ความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่ศูนย์
จัดทำให้ การให้ข้อมูล ควรจัดทำอย่างสม่ำเสมอแก่ครู อาจารย์ที่มาใช้บริการของศูนย์

ให้การศึกษาและการฝึกอบรม อาจจัดให้คำแนะนำการประชุม การสาธิต การฝึกอบรม
เกี่ยวกับการใช้วัสดุอุปกรณ์ การผลิตวัสดุทัศนวัสดุ เพื่อประสิทธิภาพในการเรียนการสอนทั้งระดับ
เสมอว่าการให้การศึกษาและฝึกอบรมนั้น เป็นกระบวนการมิใช่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

การบริการการจัดหา หมายถึงการจัดเก็บรักษา ซ่อมบำรุง จัดส่งและนำเครื่องมือ
อุปกรณ์ ไปบริการแก่ครูอาจารย์ได้ตาม เวลาและสถานที่ที่ต้องการ

การผลิต ได้แก่การผลิตสื่อการสอนต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน เช่น
ผลิตวัสดุกราฟิก ภาพถ่าย แผ่นภาพโปร่งใส फिल्मสตริป สไลด์ ภาพยนตร์ บันทึกเสียง บันทึกภาพ
โทรทัศน์ จัดทำรายการวิทยุหรือโทรทัศน์ เป็นขอบข่ายของการผลิตขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของ

หน่วยงานรวมทั้งงบประมาณและกำลังคน

การช่วยเหลืออื่น ๆ เช่น ช่วยเหลือครู อาจารย์ในการเลือกวัสดุอุปกรณ์ จัดเจ้าหน้าที่ช่วยในการคุมเครื่องมือต่าง ๆ ช่วยจัดหาเครื่องมือ สื่อการสอนในการสอนของครู อาจารย์ ช่วยเตรียมการใช้เครื่องมือ ช่วยจัดนิทรรศการ เป็นต้น

ภิรมย์ รตินร เศรษฐ์ (2531: 11 - 17) กล่าวถึงหน้าที่และกิจกรรมของศูนย์วิชาการจังหวัดและศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนไว้สรุปได้ดังนี้

ศูนย์วิชาการจังหวัด

1. ศึกษาและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน
2. เป็นศูนย์กลางการผลิตและบริการในระดับจังหวัด
3. สาธิต อบรม และแนะนำการใช้สื่อการเรียนการสอน
4. เก็บรักษาและซ่อมแซมสื่อการเรียนการสอน
5. ติดตามและประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน
6. สนับสนุนการบริหารและการนิเทศการศึกษา

ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

1. ผลิตสื่อการเรียนการสอน
2. แนะนำ สาธิตการใช้สื่อการเรียนการสอน
3. ดูแลรักษาและทำทะเบียนสื่อการเรียนการสอน
4. บริการสื่อการเรียนการสอน
5. บำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน
6. ติดตามผลการใช้สื่อการเรียนการสอน
7. สนับสนุนและการนิเทศการศึกษา

5. องค์ประกอบของศูนย์วิชาการ

ศูนย์วิชาการสามารถจัดได้หลายลักษณะและหลายรูปแบบตามจุดประสงค์ของการจัดตั้ง ดังนั้นในการวางแผน เพื่อดำเนินงานของศูนย์วิชาการต้องพิจารณาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ซึ่ง เทื่อน ทองแก้ว (2531: 5 - 6) กล่าวไว้สรุปได้ดังนี้

1. การเงิน

เงิน เป็นปัจจัยที่สำคัญในการจัดศูนย์วิชาการ เพราะการดำเนินการตั้งศูนย์วิชาการ จะต้องเริ่มใช้เงินตั้งแต่เริ่มวางแผนจัดตั้ง โดยจะต้องเตรียมการจัดซื้อครุภัณฑ์ สำนักงาน วัสดุ เพื่อผลิตสื่อการเรียนการสอนและสื่อสำเร็จรูป การบริหารงานของศูนย์วิชาการก็ต้องใช้เงินเพื่อเตรียมการขยายงานและพัฒนาศูนย์วิชาการในอนาคต

2. สถานที่

สถานที่ที่จะจัดตั้งศูนย์วิชาการควร เป็นแหล่งที่เป็นศูนย์รวมสามารถให้บริการได้ สะดวก ลักษณะการจัดสถานที่จะต้องยืดหยุ่นได้ เพื่อให้พร้อมที่จะปรับปรุงแบบของการบริการ ภายในศูนย์ให้คล่องตัว

3. คณะทำงาน

คณะทำงานในศูนย์วิชาการมีบทบาทสำคัญที่จะทำให้ศูนย์วิชาการดำเนินไปด้วยดี หรือไม่ ดังนั้นคณะกรรมการในศูนย์วิชาการจึงควรประกอบด้วย บุคคลที่มีความตั้งใจ มีความรู้ ความเข้าใจในงานของศูนย์วิชาการและมีเวลาว่างพอที่จะช่วยงานของศูนย์วิชาการได้ คณะทำงาน ในศูนย์ควรประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่าย เช่น ช่างเทคนิคที่มีความรู้ทางการใช้เครื่องมือโสตทัศนศึกษา ผลิตและซ่อมบำรุงสื่อการเรียนการสอนได้ บุคคลที่มีความรู้ทางบรรณารักษ์ วิชาการ โรงเรียนและ ผู้สนใจ

4. เจตคติของบุคลากรในสถาบัน

เจตคติของทุกฝ่ายในสถาบันมีผลต่อการดำเนินงานเป็นอย่างมากถือว่าเป็น จุดเริ่มต้นของการพัฒนางานในส่วนนี้ ดังนั้นผู้บริหารศูนย์วิชาการจะต้องสร้างความ เข้าใจอันดี ต่อเพื่อนร่วมงานในสถาบัน ชี้ให้เห็นคุณค่าของงานที่จะได้จากศูนย์วิชาการ เปิดโอกาสให้บุคลากร ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างมีอิสระและร่วมกิจกรรมของศูนย์ตั้งแต่เริ่มต้น บุคคล ที่ควรจจะระวังคือผู้อาวุโส ซึ่งเป็นที่เคารพของคนทั่วไป ถ้าท่านให้ความสนใจและสนับสนุนแล้ว การประสานงานเพื่อขอความร่วมมือจากบุคคลอื่นจะง่ายขึ้น

5. การเมืองและนโยบาย

ปัจจัยจากการเมืองภายในและภายนอกสถาบันที่รวมไปถึงนโยบายทั่วไปของ หน่วย เหนือมีส่วนกำหนดแนวทางพัฒนาศูนย์วิชาการ

๑๕/๒

การจัดศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

สถานที่ตั้งศูนย์วิชาการ

ชม ภูมิภาค (2526: 96) กล่าวถึงที่ตั้งของศูนย์วิชาการว่าควรมีหลักดังนี้

1. ตั้งอยู่ในศูนย์กลางการติดต่อของโรงเรียน
2. ควรแยกอยู่ต่างหาก ไม่ควรรวมอยู่ในโรงเรียน

ไม่ว่าศูนย์จะตั้ง ณ ที่ใดก็ตามควรตั้งอยู่ใจกลางของพื้นที่ที่โรงเรียนต่าง ๆ สามารถขอยืมสื่อได้สะดวก เพื่อความสะดวกที่โรงเรียนต่าง ๆ จะติดต่อได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง อุณหภูมิ ความชื้น การออกแบตึกแต่ง ตัดแปลง ควรคำนึงถึงประโยชน์ในการใช้สอยให้มากที่สุด และควรคำนึงถึงความเอื้ออำนวยในการขยายตัวในอนาคตอีกด้วย

ตามหลักการและความเป็นจริงแล้วศูนย์วิชาการภาษาไทยควรตั้งอยู่ในแหล่งกลางที่สามารถติดต่อได้สะดวก รวดเร็ว นอกจากนั้นยังต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมด้วยและภายในศูนย์วิชาการอาจแบ่ง เนื้อที่ส่วนต่าง ๆ ตามที่ ชม ภูมิภาค (2526: 97) แบ่งไว้ดังนี้

1. ที่รับรองและจัดแสดง
2. สำนักงานบริหารและ เสมียน
3. ที่เก็บวัสดุ
4. ที่เก็บ เครื่องมือ
5. ที่เก็บของใช้นาน ๆ
6. ที่สำหรับส่ง รับ ตรวจ
7. ที่สำหรับบรรทุก
8. ที่สำหรับตรวจซ่อม เครื่องมือ
9. ห้องสมุดวิชาชีพ
10. ที่สำหรับดูวัสดุก่อนใช้
11. ที่ผลิตพวกวัสดุกราฟิกส์
12. ห้องถ่ายรูป
13. ห้องบันทึกเสียง

14. สถานีวิทยุ เอฟ.เอ็ม.ของ เขตโรงเรียน
15. ห้องโทรทัศน์ของ เขต
16. ห้องเก็บรายการวิทยุ โทรทัศน์
17. ห้องส้วม

บุคคลที่บริหารและปฏิบัติงานในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

เพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530: 30) ได้จัดบุคลากรในการบริหารงานและปฏิบัติงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนเป็น 2 คณะ สรุปได้ดังนี้

1. คณะกรรมการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ให้เป็นคณะเดียวกันกับคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน
2. คณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประกอบด้วย
 - 2.1 หัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน เป็นหัวหน้าคณะทำงาน
 - 2.2 ครูวิชาการประจำกลุ่มประสบการณ์ 6 คน เป็นคณะทำงาน
 - 2.3 ครูวิชาการสำนักงานกลุ่มโรงเรียน เป็นคณะทำงานและเลขานุการ

บุคลากร เป็นหัวใจของการดำเนินงานทุกประการให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์และหน้าที่ความรับผิดชอบของศูนย์วิชาการ การดำเนินงานในศูนย์วิชาการควรประกอบด้วยบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

หัวหน้าศูนย์วิชาการ

เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการสารสนเทศ

เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการที่มีความรู้ในการซ่อมบำรุง เครื่องและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

ช่างภาพ เจ้าหน้าที่ผลิตภาพนิ่งต่าง ๆ ถ่ายภาพยนตร์ แผ่นภาพโปร่งใส

ช่างเขียน มีความรู้ในการออกแบบและผลิตวัสดุกราฟิกอื่น ๆ

นักการภารโรง ทำหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดบริเวณอาคารสถานที่

งบประมาณ

ศูนย์วิชาการ เป็นหน่วยงานที่มีขนาดใหญ่ มีความต้องการใช้งบประมาณสูง เพื่อใช้ในการบริหารและดำเนินงานของศูนย์วิชาการให้สมบูรณ์ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณให้ครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน

งบประมาณรายได้และเงินทุนในการดำเนินงานของศูนย์วิชาการมาจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

1. เงินงบประมาณแผ่นดิน
2. เงินช่วยเหลือจากกลุ่มโรงเรียน
3. เงินรายได้พิเศษจากการจัดกิจกรรมของศูนย์
4. เงินบริจาคจากเอกชนและห้างร้านต่าง ๆ

ศูนย์วิชาการต้องจัดหางบประมาณไว้สำหรับใช้จ่ายในการดำเนินงานของศูนย์ ถ้าศูนย์วิชาการสามารถจัดหางบประมาณตามที่วางโครงการไว้ ก็จะทำให้ศูนย์ฯ สามารถดำเนินงานได้เป็นผลสำเร็จ งบประมาณที่ศูนย์ฯ ควรเตรียมไว้มีดังนี้

1. ค่าแรงและค่าล่วงเวลา
2. ค่าวัสดุครุภัณฑ์ประจำสำนักงาน
3. ค่าจัดซื้อเครื่องมือ เครื่องอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา
4. ค่าซ่อมบำรุง เครื่องโสตทัศนศึกษา
5. การจัดกิจกรรมของศูนย์ฯ เช่น การฝึกอบรมครู การจัดนิทรรศการ ฯลฯ
6. การจัดกิจกรรมในงานประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ของศูนย์ฯ
7. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

จากเงินค่าใช้จ่ายดังกล่าว สามารถแบ่งงบประมาณของศูนย์ฯ ได้ 6 ประเภท คือ

1. เงินเดือนค่าจ้าง
2. ค่าตอบแทน
3. ค่าใช้สอย
4. ค่าวัสดุ

5. ค่าครุภัณฑ์

6. เบ็ดเตล็ด

6. วัสดุอุปกรณ์ในศูนย์วิชาการ

สื่อและวัสดุในศูนย์วิชาการระดับโรงเรียนนั้นควรมีการจัดแยกสื่อการสอนให้ได้ว่า สื่อใดควรเก็บรวบรวมไว้บริการที่ศูนย์วิชาการและสื่อใดควรแจกจ่ายไว้ที่ศูนย์ระดับโรงเรียน โดยมากสื่อการสอนที่มีราคาแพง เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ ฯลฯ มักจัดเก็บไว้บริการที่ศูนย์วิชาการระดับโรงเรียน เพราะสื่อพวกนี้มีราคาแพงแล้วยังต้องการบุคลากรที่มีความชำนาญพิเศษในการดูแลรักษาและให้คำแนะนำอีกด้วย

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2526: 83) กล่าวว่า สื่อและวัสดุที่จัดให้มีไว้บริการในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ควรคำนึงถึงลักษณะดังต่อไปนี้

1. ราคาแพง
2. สัมพันธ์กับจำนวนการใช้
3. ลักษณะและขนาดของผู้ใช้
4. เป็นสื่อที่ควรหมุนเวียน

สื่อและวัสดุที่มีไว้ในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ควรกำหนดและจัดระบบอย่างชัดเจน เพื่อป้องกันความสับสนและยุ่งยากในการดำเนินงาน

สื่อการสอนที่ควรจัดให้มีในศูนย์วิชาการภาษาไทย

1. ห้องปฏิบัติการภาษาไทย
2. กล้องแสดงภาพเหตุการณ์ในวรรณคดี
3. หุ่นจำลอง เช่น เรือไทย ราชรถ เรือพระที่นั่ง ฯลฯ
4. ของจริง เช่น เครื่องแต่งกายตัวละคร อาวุธ ฯลฯ
5. หนังสืออ้างอิงประกอบบทเรียนภาษาไทย
6. หนังสือพิมพ์วารสารต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาไทย

7. หนังสือแบบเรียนภาษาไทย หนังสือคู่มือการสอนภาษาไทย
8. หนังสือหลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร
9. กล้องหมุนแสดงภาพ เลื่อนจากบทเรียนภาษาไทย วรรณคดี หรือบทละคร
10. แผนภูมิลักษณะคำประพันธ์
11. บทเรียนสำเร็จรูปรายวิชาภาษาไทยต่าง ๆ
12. รูปภาพ (ภาพวาด ภาพถ่าย ภาพที่ตัดจากหนังสือ)
13. แผนที่ประกอบบทเรียนวิชาภาษาไทย
14. ภาพพลิก
15. ภาพติดฝาผนัง
16. สมุดภาพสัตว์ต่าง ๆ ดอกไม้ ฯลฯ ในวรรณคดี
17. ชุดการเรียนการสอนประกอบบทเรียนภาษาไทย
18. ภาพโปสเตอร์
19. บ้ายนิเทศ
20. กระดานพลาสติก (ใช้เขียนด้วยเมจิก)
21. กระเป๋าหนังสือ
22. บัตรคำ บัตรภาพ แลပ်ประโยค
23. สไลด์ เทป ประกอบบทเรียนภาษาไทย
24. เทปและเครื่องเล่น เทปประกอบบทเรียนภาษาไทย
25. แผ่นโปร่งใสและเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ
26. เครื่องฉายวัตถุทึบแสง
27. วิทยุ โทรทัศน์และเครื่องขยายเสียง
28. วิทยุ
29. โทรทัศน์และวีดีโอประกอบบทเรียนภาษาไทย
30. เครื่องฉายเอกสาร
31. เครื่องปรุไซ
32. เครื่องโรเนียว

7. ประโยชน์ของศูนย์วิชาการ

จากการพิจารณาหน้าที่ของศูนย์วิชาการจะพบว่า ผู้ที่ได้รับประโยชน์โดยตรงจากศูนย์ฯ คือ ครู อาจารย์ ผู้บริหารการศึกษา ศึกษานิเทศก์ ผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในด้านการค้นคว้า เนื้อหาวิชาการศึกษา วิธีสอน ประการสำคัญคือ สื่อการสอนและวัสดุอุปกรณ์การสอนรวมอยู่ในที่ แห่งเดียวกัน มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำวิธีใช้และเตรียมวัสดุต่าง ๆ ให้พร้อม ทั้งช่วยผลิตอุปกรณ์ การสอนตามความต้องการของครูและนักเรียน

ด้านการเรียนการสอน ศูนย์วิชาการจะเป็นสถานที่รวบรวมวัสดุทุกประเภท และอำนวยความสะดวกให้ครูสามารถเข้าไปใช้วัสดุหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อเตรียมสอน การให้คำแนะนำจาก เจ้าหน้าที่ ในการผลิตสื่อการสอนจะช่วยปรับปรุงการสอนของครูให้ดีขึ้น

ด้านการบริหารและการนิเทศ ศูนย์วิชาการ เป็นสถานที่จัดประชุมทางวิชาการการสัมมนา เป็นต้น

8. การให้บริการของศูนย์วิชาการภาษาไทย ประจำกลุ่มโรงเรียน

งานการให้บริการถือได้ว่าเป็นงานหลักที่สำคัญของศูนย์วิชาการ กลุ่มโรงเรียน และ เน้นการบริการด้านสื่อ เพื่อช่วย เสริมการจัดการ เรียนการสอนของครูในกลุ่มโรงเรียน ให้มี ประสิทธิภาพมากขึ้น จึงมีการศึกษาสภาพความต้องการของผู้บริหารและครูภาษาไทยของโรงเรียน ในกลุ่ม เพื่อนำไปใช้ประกอบการ เสนอโครงการจัดตั้งศูนย์วิชาการภาษาไทย ประจำกลุ่มโรงเรียน และสามารถจัดบริการได้ตรงกับสภาพปัญหา และความต้องการที่แท้จริงได้มากที่สุด โดยศูนย์วิชาการ จะสามารถจัดบริการให้ครูภาษาไทยในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

บริการด้านหลักสูตร

หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการ เรียนการสอนอย่างยิ่ง ซึ่งผู้ใช้หลักสูตร คือผู้บริหาร ครู อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา จำเป็นต้องมีความรู้ความ เข้าใจหลักสูตร การศึกษา หลักสูตรและใช้เอกสารต่าง ๆ ของหลักสูตร ทั้งนี้เพื่อเป็นสื่อกลางในการปฏิบัติงานให้เป็นไปใน แนวทาง เดียวกันและได้มีผู้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ต่างกันดังต่อไปนี้

กรมวิชาการ (2520: 1) ให้ความหมายของหลักสูตรว่า คือ ข้อกำหนด แผนการเรียน

การสอนอันเป็นส่วนร่วมของประเทศเพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายของแผนการศึกษาชาติและหมายถึงเรื่องต่อไปนี้เป็น เอกสารหลักสูตร กระบวนการวิธีการสอนของครู กระบวนการเรียนของนักเรียน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

สวีส์ดี จงกล (2520: 1) กล่าวว่าหลักสูตรคือ ข้อกำหนดที่วางด้วยจุดมุ่งหมายของการศึกษา แนวทางการดำเนินงาน เนื้อหาสาระ ซึ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะและพฤติกรรมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา

สมพร มั่นตะสูตร (2526: 17) ให้ความหมายของหลักสูตรว่า คือ ข้อกำหนดเกี่ยวกับประสบการณ์ทั้งด้านเนื้อหา ทักษะ ทักษะ จริยธรรม และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่จัดให้เด็กได้รับรู้ เพื่อเพิ่มผลในการพัฒนาการศึกษาของเด็กในทุก ๆ ด้าน

จากความหมายของหลักสูตรดังกล่าวพอสรุปได้ว่าหลักสูตรคือ ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น เพื่อพัฒนานักเรียนให้ เป็นไปในแนวทางที่พึงประสงค์

ปัจจุบันหลักสูตรมีความหมายกว้างและครอบคลุมในสิ่งต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2529: 49) ได้กำหนดขอบเขตของหลักสูตรไว้ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ จุดหมาย หลักการ โครงสร้าง จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาวิชา สื่อการเรียน การจัดกิจกรรม การเรียนการสอน การประเมินผล

สมพร มั่นตะสูตร (2526: 17 - 18) กล่าวว่าหลักสูตรมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการคือ

1. ความมุ่งหมาย
2. เนื้อหาวิชา
3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผล

หลักสูตรจะมีองค์ประกอบอย่างไรก็ตาม ครูซึ่งเป็นผู้ใช้หลักสูตรจะต้องศึกษารายละเอียดและสภาพต่าง ๆ อย่าง เป็นระบบระเบียบและถ้าครูสามารถทำความเข้าใจองค์ประกอบของหลักสูตรได้เป็นอย่างดี นำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติตามความมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่ง ธีรยุทธ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา (2527: 203) ได้สรุปความสำคัญของ

หลักสูตรไว้ดังนี้

1. หลักสูตร เป็น เสมือน เบ้าหลอมบุคคลให้มีคุณภาพ
2. หลักสูตร เป็น โครงการและแนวทางในการให้การศึกษา
3. ในระดับ โรงเรียนหลักสูตรจะให้แนวปฏิบัติกับครู
4. หลักสูตร เป็นมาตรฐานการศึกษา

หลักสูตรไม่ว่าแบบใดก็ตามย่อมมีทั้งข้อดีและข้อเสียไม่มีหลักสูตรแบบใดถือว่าดีที่สุด และ
ธีรยุทธ เสนิงค์ ณ อุษยยา (2523: 49) ได้กล่าวว่าหลักสูตรที่ดีควรมีลักษณะซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. หลักสูตรที่ดีต้องสอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการปกครอง
2. หลักสูตรที่ดีต้องจัดตามหลักปรัชญาการศึกษาสมัยใหม่
3. หลักสูตรที่ดีต้องให้นักเรียนได้ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะต่าง ๆ และเจตคติ

ในการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

4. หลักสูตรที่ดีควรมีผู้ร่วมทำหลายฝ่าย
5. หลักสูตรที่ดีต้องยืดหยุ่นได้ ไม่ตายตัว สามารถปรับให้เข้ากับสภาพการณ์ปัจจุบันได้

ปัจจุบันหลักสูตรภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา ใช้ควบคู่กันสองหลักสูตรคือ หลักสูตรวิชา
ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช
2524 แต่การที่ครูจะนำหลักสูตรภาษาไทยดังกล่าวไปใช้ให้ได้โดยมีประสิทธิภาพจะต้องอาศัย
กิจกรรมและกระบวนการต่าง ๆ หลายประเภท ตามที่ สัจด์ อุทรานันท์ (2528: 48) กล่าวว่า
การนำหลักสูตรไปใช้ต้องอาศัยการจัดทำ เอกสารและคู่มือการใช้หลักสูตร การเตรียมบุคลากร
การบริหารและการบริการหลักสูตร การดำเนินการสอนตามหลักสูตร เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตามการนำหลักสูตรไปใช้ของครูภาษาไทยยังประสบกับปัญหาอีกมาก ดังที่
สุจริต เพียรชอบ (2530: 8 - 10) กล่าวไว้สรุปได้ดังนี้

1. หลักสูตรภาษาไทยมีจำนวนไม่เพียงพอ
2. จุดประสงค์ของวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร
3. ครูไม่ค่อยเข้าใจถ้อยคำที่ใช้ในหลักสูตร ในบางครั้งก็เข้าใจสับสน
4. อัตรากำลังเวลาเรียนรายวิชาภาษาไทยต่อสัปดาห์มีน้อยไม่เหมาะสมกับลักษณะของวิชา

ภาษาไทย ซึ่งเป็นวิชาทักษะ

5. คู่มือครูซึ่งใช้ประกอบหนังสือ เรียนทุก เล่มมีน้อยและไม่ถึงมือครู
6. ครูส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าคู่มือครู ทั้งนี้เพราะการประชาสัมพันธ์ของกระทรวงศึกษาธิการมีน้อย
7. หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษามีวิชา เลื่อน้อยไม่ดึงดูดความสนใจของนักเรียน บางวิชาก็มี เนื้อหาวิชาสูง เกินระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
8. จำนวนคาบของวิชาภาษาอังกฤษซึ่งเป็นวิชา เลื่อนมีมากถึง 6 คาบต่อสัปดาห์ ทำให้นักเรียนที่เลือก เรียนภาษาอังกฤษไม่มีโอกาส เลือกเรียนวิชาภาษาไทย
9. หลักสูตรภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีวิชาเลือกมาก ครูไม่มีคู่มือหลักสูตรจึงจัดกลุ่มวิชาไม่ได้ ทางโรงเรียนจึงจัดไปตามความสะดวกและ เปิดสอนรายวิชาที่ครูถนัด
10. ในคู่มือหลักสูตรไม่มีแผนการเรียนภาษาไทยทั้ง ๆ ที่เป็นวิชาบังคับ ทำให้ครูขาดแนวทาง
11. หนังสือเรียนออกช้าและขาดการประชาสัมพันธ์ ครูสอนโดยไม่มีหนังสือเรียน
12. การจัดอบรมครูภาษาไทยทำได้ไม่ทั่วถึง ทำให้ครู เป็นจำนวนมากไม่เข้าใจหลักสูตร
13. การอบรมครูและการช่วยครูภาษาไทยให้ เข้าใจหนังสือเรียนและวิธีสอนน้อยเกินไป ทำให้ครูสอนได้ไม่ดีเท่าที่ควร

เพื่อเป็นการลดปัญหาด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ สุจริต เพียรชอบ (2530: 23) ได้เสนอบทบาทของครูภาษาไทยในการนำหลักสูตรไปใช้สรุปได้ดังนี้

1. ทำความเข้าใจ ครูภาษาไทยต้องทำความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรรายวิชาภาษาไทยทั้งวิชาบังคับและวิชา เลือกและวิธีการสอนแบบต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาภาษาไทย
2. ใช้บริการ ครูภาษาไทยควรใช้บริการที่โรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนจัดให้ทั้งบริการด้านห้องสมุด ห้องภาษาไทย และบริการสื่อต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้
3. ประสานสัมพันธ์ ครูภาษาไทยควรร่วมมือกันจัดทำคู่มือครู แบบฝึกหัด ตลอดจนข้อทดสอบต่าง ๆ สำหรับใช้ในโรงเรียนและร่วมมือกับครูภาษาไทยในโรงเรียนอื่นหรือในกลุ่มโรงเรียน เพื่อหาวิธีสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพ
4. สร้างสรรค์แผนการสอน ครูต้องวางโครงการสอนโดยอาจทำ เป็นรายบุคคล หรือ

ช่วยกันทำ เป็นกลุ่ม

5. ชี้แจง คำ เนินการ คำ เนินการสอนตามโครงการที่วางไว้
6. ปรับปรุงงานของตน ครูภาษาไทยควรปรับปรุงด้านวิชาการให้ทันสมัยอยู่เสมอ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เพื่อเสริมสมรรถภาพการสอนให้ดีขึ้น ครูควรหาความรู้ด้วยตนเอง เข้าร่วมอบรม ประชุมปฏิบัติการหรือสัมมนาด้านภาษาไทย เท่าที่โอกาสจะอำนวย

บริการของศูนย์วิชาการภาษาไทย ประจำกลุ่มโรงเรียนด้านหลักสูตร

1. จัดอบรมครู เพื่อทำความเข้าใจกับรายวิชาภาษาไทย
2. จัดอบรมแนะนำการใช้คู่มือหลักสูตรและจัดทำคู่มือหลักสูตรให้กับครูภาษาไทย
3. จัดประชุมปฏิบัติการทำแผนการ เรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรวิชาภาษาไทย
4. จัดประชุมปฏิบัติการครูภาษาไทย ร่วมกันทำแบบฝึกหัดและแบบฝึกปฏิบัติ รายวิชาภาษาไทย
5. จัดประชุมปฏิบัติการครูภาษาไทย เพื่อร่วมกันหาจุดประสงค์การ เรียนรู้ รายวิชาภาษาไทยสำหรับใช้เป็น เกณฑ์ในการสอน
6. จัดประชุม เพื่อพิจารณาคัด เลือกหนังสือ เรียนและหนังสืออ่านนอก เวลา
7. แนะนำการใช้คู่มือหนังสือ เรียนภาษาไทยแต่ละรายวิชาให้ครูภาษาไทย เข้าใจ
8. ติดตามผลการใช้ จุดประสงค์การ เรียนรู้ แผนการ เรียนการสอน การใช้แบบฝึกหัด และแบบฝึกปฏิบัติที่ร่วมกันจัดทำ เพื่อแก้ไขให้มีคุณภาพดีขึ้น

บริการด้านการ เรียนการสอน

กิจกรรมการ เรียนการสอนนั้นถือว่าเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นมา เพื่อมุ่งการ เปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของผู้ เรียนหรือ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ เรียนได้เกิดประสบการณ์ โดยคาดหวังว่าประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมของการ เรียนรู้ที่ได้รับนั้นจะทำให้พฤติกรรมของผู้ เรียน เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น

สุพิน บุญชูวงศ์ (2531 : 3) ได้กล่าวถึงการ เรียนการสอนไว้สรุปได้ดังนี้

การ เรียน เป็นกระบวนการที่บุคคลมีการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอัน เนื่องจากประสบการณ์ การสอน หมายถึง กระบวนการที่ทำหน้าที่ เป็น เครื่องมือที่ช่วยให้คนได้มีประสบการณ์ที่ดี

มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นจนสามารถดำรงชีพได้อย่างราบรื่น เป็นประโยชน์แก่ตนเอง และส่วนรวมซึ่งถือว่าเป็นจุดหมายสูงสุดของการศึกษานั้นเอง

กาญจนา เกียรติประวัติ (2523: 72 - 73) กล่าวถึงการสอนว่า คือ กระบวนการต่าง ๆ ที่บุคคลได้กระทำเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความงอกงามทั้งทางร่างกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญา สิ่งที่สำคัญคือกระบวนการนี้ ต้องช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถปรับตนให้ชีวิตมีความสุขด้วย

กล่าวโดยสรุปก็คือ การเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่สำคัญ โดยนักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วม ทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ได้ผลและมีประสิทธิภาพนั้นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการที่ครูควรพิจารณาและทำความเข้าใจ เพื่อการจัดการเรียนการสอนให้บังเกิดประโยชน์กับผู้เรียนมากที่สุด

กรมสามัญศึกษาได้กำหนดองค์ประกอบการเรียนการสอนที่สำคัญไว้สรุปได้ดังนี้

1. ครู มีความสำคัญยิ่งที่จะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะคุณภาพของนักเรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู
2. นักเรียน ในกระบวนการสอนถ้าไม่มีผู้เรียน การเรียนการสอนก็จะไม่เกิดขึ้น
3. หลักสูตรและการใช้เอกสารหลักสูตร หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตร มองเห็นแนวทางปฏิบัติ และสามารถบริหารหลักสูตรให้เข้ากับสภาพ อาคารสถานที่ อุปกรณ์ สื่อการเรียน และบุคลากรในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี การศึกษาหลักสูตรและการใช้เอกสารหลักสูตรจึงเป็นการศึกษาหลักเกณฑ์ในการจัดการเรียนการสอน
4. ตารางสอน การจัดตารางสอนให้เหมาะสมและถูกต้อง จะช่วยให้การสอนในแต่ละรายวิชาบรรลุวัตถุประสงค์ได้ดีขึ้น เพราะลักษณะรายวิชามีความแตกต่างกัน
5. วิธีสอน ไม่มีวิธีสอนใด ๆ ที่ดีที่สุดเพียงวิธีเดียวที่เหมาะสมกับสถานการณ์ สิ่งแวดล้อม ในชีวิตของเด็กแต่ละคนและที่บรรลุเป้าหมายที่แตกต่างกัน ครูทุกคนต้องคำนึงอยู่เสมอว่าจะต้อง "สอนคน" มิใช่ "สอนหนังสือ" ต้องมุ่งสร้าง เสริมและพัฒนาตัวผู้เรียนให้เจริญงอกงามในทุก ๆ ด้าน ครูจึงต้องรู้จักลำดับขั้นตอนของวิธีการสอนอย่างประณีต รู้จักลำดับกิจกรรมการสอนให้น่าสนใจ

เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงความสามารถออกมาให้ได้

ลิวรรณ สุวรรณภา (2523: 13) กล่าวว่าองค์ประกอบของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบ่งได้เป็น 3 ส่วนคือ

1. กิจกรรมการเรียนการสอนขั้นนำ
2. กิจกรรมการเรียนการสอนขั้นปฏิบัติ
3. กิจกรรมการเรียนการสอนขั้นสรุป

กิจกรรมการเรียนการสอนของครูจะสมบูรณ์ได้โดยอาศัย การจัดกิจกรรมที่ดีด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้นั้น ถ้านำมาแยกเป็นประเภทหรือจัดเข้ากลุ่มแล้ว จะแบ่งได้ตามที่ลิวรรณ สุวรรณภา (2523: 176 - 178) แบ่งไว้ 2 ประเภทคือ

1. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง กิจกรรมนี้ครูจะเป็นศูนย์กลางของการปฏิบัติกิจกรรม การเรียนการสอนในห้องเรียนจึงมักมีลักษณะเป็นการสื่อสารทางเดียวคือครูเป็นผู้ถ่ายทอดการเรียนการสอนแม้ว่ากิจกรรมเหล่านี้ จะยึดครูเป็นแกนกลางก็ตาม แต่มิได้หมายความว่านักเรียนจะไม่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเลย นักเรียนยังมีโอกาสปฏิบัติกิจกรรมภายใต้การนำของครู

2. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง กิจกรรมประเภทนี้นักเรียนเป็นแกนกลางในการประกอบกิจกรรม ส่วนครูจะทำหน้าที่ประสานงาน คอยส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรม แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างกิจกรรม ทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดี

กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง แยกออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดกลุ่มนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักกลไกของการทำงานร่วมกัน
2. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องและส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนโดยให้นักเรียนแสดงความสามารถของตนเอง

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพนั้น ลิวรรณ สุวรรณภา

(2523: 12 - 13) ได้ให้ข้อ เสนอแนะไว้สรุปได้ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องให้สอดคล้อง ตอบสนองความสนใจและความต้องการของผู้เรียน
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. กิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้นต้องพัฒนาผู้เรียนทางด้านพุทธิสัย เจตพิสัย และทักษะพิสัย
4. กิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้นต้องระบุ เป้าหมายขั้นตอนของกิจกรรมและขั้นสรุปกิจกรรมอย่างเป็นลำดับ
5. กิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นปฏิบัติการนั้น จะต้องระบุขั้นตอนที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติได้อย่างชัดเจนไม่สับสน
6. กิจกรรมการเรียนการสอนใด ๆ ที่จัดนั้นจะต้องให้สัมพันธ์กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน
7. กิจกรรมเรียนนั้นควร เป็นกิจกรรมที่ใช้เวลาพอเหมาะไม่ยืดเยื้อจนเกินไป
8. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องมีหลาย ๆ รูปแบบรวมกัน ในบทเรียน
9. กิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดนั้น ควร เป็นกิจกรรมที่เมื่อผู้เรียนปฏิบัติแล้วผู้สอนสามารถวัดความสำเร็จของผู้เรียนได้

สำหรับการสอนภาษาไทยให้ได้ผลดีนั้น สมพร มั่นตะสูตร (2527: 232) กล่าวว่าควรมีลักษณะซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมนั้น ๆ ต้องมีส่วนช่วยให้จุดมุ่งหมายของบทเรียนชัดเจนขึ้น
2. เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนมีโอกาสได้ร่วมกิจกรรมมากที่สุด
3. ผู้เรียนควรมีส่วน เป็นผู้กำหนดหรือเลือกกิจกรรม ครู เป็นผู้ให้คำแนะนำที่จะให้การดำเนินกิจกรรม เป็นไปตามความมุ่งหมายของ เนื้อหาแต่ต้น
4. การจัดกิจกรรมควรมีการวางแผนไว้ล่วงหน้าในแต่ละ เนื้อหาวิชา
5. หากมีอุปกรณ์ประกอบ อุปกรณ์นั้นต้องหาง่าย ราคาเบา และนักเรียนกับครูทำอุปกรณ์ได้เองก็จะเป็นการดี
6. การจัดกิจกรรมควรสม่ำเสมอและ เลือกกิจกรรมที่น่าสนใจ
7. กิจกรรม เสริมหลักสูตรควรทำนอกเวลาเรียน

8. กิจกรรมที่จัดควรมีระเบียบและการดำเนินงานที่รัดกุม

ธีรยุทธ์ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา (2527: 212) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่ดีควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ช่วยบรรลุลจุดมุ่งหมาย
2. ทำให้การเรียนเกิดเจตคติ
3. ผู้เรียนสามารถทำได้
4. ก่อให้เกิดประโยชน์หลายด้าน

ครูที่จะสามารถจัดการเรียนการสอนให้บังเกิดผลดีมีประสิทธิภาพ จะต้องทำความเข้าใจนักเรียนที่ตนเองสอนให้มากที่สุด และจัดการเรียนให้สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียน ซึ่ง สุจริต เพียรชอบ (2530: 125 - 133) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย เพื่อให้ผู้เรียนรับประโยชน์มากที่สุด ควรพิจารณาพัฒนาการของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ด้านร่างกาย
2. ด้านสติปัญญา
3. ด้านอารมณ์
4. ด้านสังคม

พัฒนาการทางด้านร่างกาย ระยะวัยรุ่น เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านน้ำหนักและส่วนสูงที่เพิ่มขึ้น พร้อม ๆ กับสัดส่วนที่เปลี่ยนแปลงคือแขนขาแข็งแรง น้ำเสียงเปลี่ยนแปลงไปซึ่งมีผลต่อการเรียนการสอนภาษาไทย และครูสามารถจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของนักเรียนได้ดังต่อไปนี้ การทำกิจกรรมที่ต้องออกมาแสดงหน้าชั้น ควรให้ทำงานเป็นกลุ่ม เป็นคณะ ในการตอบคำถามควรให้นั่งตอบหรือจัดโต๊ะเรียนให้นักเรียนสามารถนั่งพูดได้ การขับทำนอง เสนาะหรือร้องเพลงควรฝึกรวม ๆ กันทั้งชั้นหรือเป็นแถว และไม่ควรเคร่งครัดมากนักถ้านักเรียนทำได้ไม่ดี การแสดงบทบาท การเล่นละคร การอภิปราย การโต้วาที การฝึกพูดแบบต่าง ๆ จะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพและช่วยด้านการเปลี่ยนแปลงของน้ำเสียงและท่าทาง ครูควรระมัดระวัง เกี่ยวกับถ้อยคำที่จะทำให้เด็กเกิดปมด้อยและความกังวลใจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย

พัฒนาการทางด้านสติปัญญา เด็กวัยรุ่น เป็นวัยที่ชอบศึกษาหาความรู้ ชอบคิด ชอบใช้เหตุผล ช่างซักถามและแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์สิ่งต่าง ๆ สิ่ง que ครูภาษาไทยควรกระทำให้เกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่าให้มากที่สุดคือ สอนโดยใช้เนื้อหาที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การสอนไม่ควรมุ่งที่เนื้อหาอย่างเดียว ควรสอนความคิดรวบยอดที่แฝงไว้ในบทเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามหรือแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่และทั่วถึง ใช้หนังสือ เอกสาร และสื่อการสอนมาก ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดเรียนรู้อย่างแท้จริง โดยอาจจัดมุมหนังสือและกระดานนิเทศเพื่อแสดงผลงานของนักเรียน ใช้วิธีการสอนหลายวิธี เช่น การอภิปราย การระดมความคิด การแก้ปัญหา การสืบสวน การสอนแบบกลุ่มย่อย การสอนรายบุคคล จัดกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เช่น ให้นักเรียนอภิปรายกันถึงปัญหาต่าง ๆ ของสังคม

พัฒนาการทางด้านอารมณ์ วัยรุ่น เป็นวัยที่มีอารมณ์รุนแรง จิตใจหวั่นไหวง่าย ครูต้องพยายามเข้าใจ เด็กและจัดสภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โดยใช้ลักษณะทางอารมณ์ของเด็กวัยนี้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด โดยกระทำดังต่อไปนี้ คือใช้เทคนิคการเร้าความสนใจเป็นระยะ มีการเสริมกำลังใจทั้งทางด้านวาจา ท่าทาง รั่มคระวัง เรื่องการใช้ถ้อยคำ หลีกเสี่ยงการวิจารณ์ที่ทำให้เด็กสะเทือนใจ พลิกละงวิธีกรสอน เพื่อให้กรสอนนำสนใจ ในการสอนวรรณคดีควรอภิปรายถึงจุดเด่นจุดด้อยของตัวละคร เพื่อเด็กจะได้รู้จักเลือกจุดเด่นของตัวละครมาเป็นแนวปฏิบัติของตนได้ จัดกิจกรรมที่ปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน การเขียน ซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ เช่น แนะนำหนังสือดี ๆ อภิปรายถึงหนังสือที่น่าสนใจ ให้นักเรียนวาดภาพ ร้องเพลง ฟ้อนรำ การแสดง

พัฒนาการทางด้านสังคม เด็กวัยนี้ต้องการเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ครูภาษาไทยอาจจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการในด้านนี้โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม แสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ หรือแสดงความสามารถพิเศษออกมา เช่น การพูด การเขียน การแสดง การประดิษฐ์ แนะนำนักเรียนในเรื่องการพูด จัดกิจกรรมทางภาษา เช่น อภิปราย ไต่วาทิ ไต่สักรวา จัดงานวันสุนทรภู่

ปัจจุบันนี้แม้ว่า ครูภาษาไทยจะพยายามหาวิธีการสอนเพื่อจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ให้ได้มากที่สุด ครูก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรทั้งนี้เพราะ ครูต้องประสบปัญหาหลายประการตามที่ สุจริต เพียรชอบ (2530: 13 - 14) กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับครูภาษาไทยในการจัดการเรียนการสอนซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ครูภาษาไทยบางคนไม่ได้เรียนภาษาไทยมาเป็นวิชาเอกหรือวิชาโท จึงทำให้การสอนไม่ได้ผล
2. ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของภาษาไทย
3. ครูภาษาไทยไม่มีใครได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร เช่น การไปศึกษาต่อ ผู้บริหารมักมองข้ามครูภาษาไทยทำให้ครูขาดกำลังใจ
4. ครูภาษาไทยมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อตนเอง เพราะนักเรียนไม่สนใจภาษาไทย ทำให้ครูไม่สนใจการสอนเท่าที่ควร
5. ครูภาษาไทยบางคนเข้าใจว่าการสอนภาษาไทยที่ดี คือ การสอนให้นักเรียนสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ การสอนจึงเพียงแต่ให้นักเรียนท่องจำอย่างเดียว ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย
6. ครูไม่รู้จักพลิกแพลงวิธีสอนทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายและขาดความสนใจการเรียนภาษาไทยไปด้วย นอกจากนั้นครูภาษาไทยต้องสอนมากทำให้ไม่มีเวลาศึกษาค้นคว้าหาความรู้และวิธีการสอนใหม่ ๆ
7. ครูภาษาไทยบางคนขาดทักษะในการใช้ภาษาไทย เช่น พูดภาษาไทยไม่ชัด
8. ครูภาษาไทยบางคนทำตัวเป็นคนเคร่งครัด เจ้าระเบียบเกินไป เปลี่ยนแปลงยาก ไม่ยอมเข้าใจความเปลี่ยนแปลงในสมัยปัจจุบัน ทำให้นักเรียนเห็นว่า ครูภาษาไทยเป็นคนโบราณ ล้าสมัย และพลอยสรุปว่าวิชาภาษาไทย เป็นวิชาที่ล้าสมัยไม่น่าสนใจ
9. ครูขาดความมั่นใจว่าจะสอนให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตรได้ เพราะเวลาเรียนมีน้อย โดยเฉพาะชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มี 2 คาบต่อสัปดาห์
10. ครูภาษาไทยไม่ได้รับความร่วมมือจากครูวิชาอื่น ๆ เมื่อนักเรียนใช้ภาษาไทยผิด ครูวิชาอื่นมักละเลยและยกให้เป็นหน้าที่ของครูภาษาไทย

เกี่ยวกับปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนของครูภาษาไทยนั้น ศูนย์วิชาการภาษาไทยประจำกลุ่มโรงเรียน จะช่วยแบ่งเบาภาระของครูภาษาไทยในด้านนี้ได้ดังต่อไปนี้

บริการของศูนย์วิชาการภาษาไทยประจำกลุ่มโรงเรียนด้านการเรียนการสอน

1. จัดให้มีการประชุมสัมมนา เพื่อแก้ปัญหการสอนภาษาไทย
2. เชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ มาให้ความรู้ทางภาษาไทยกับครูภาษาไทย

3. จัดให้มีการสาธิตการสอนให้แก่ครูภาษาไทยในกลุ่มโรงเรียน
4. จัดทำรายชื้อสื่อการสอน เอกสารและงานวิจัยใหม่ ๆ แก่ครูภาษาไทย
5. ช่วยเหลือแนะนำและแก้ปัญหาทางวิชาการให้แก่ครู
6. เผยแพร่ข่าวสารและวิทยาการใหม่ ๆ เพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน
7. จัดนิทรรศการหรือกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับภาษาไทย เพื่อให้ความรู้กับครู
ในกลุ่มโรงเรียน
8. จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนการสอนภาษาไทย เช่น ประกวดผลงาน
ของครูภาษาไทย นักเรียน เป็นต้น

บริการด้านการผลิตและการใช้สื่อการสอน

สื่อการสอน เป็น เครื่องมือสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้การเรียนการสอน เป็นไปอย่างมี
ประสิทธิภาพ

สมหญิง กลั่นศิริ (2521 : 17) กล่าวว่า สื่อการสอนหมายถึง วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้ง
วิธีการที่ผู้สอนจะนำไปใช้ในการสอน เพื่อสื่อความหมายที่ผู้สอนประสงค์จะส่งหรือถ่ายทอดไปยัง
ผู้เรียน สื่อการสอนทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างรวดเร็ว

วิรุฬห์ สีลาพฤทธิ (2521 : 21) ให้ความหมายว่า คือวัสดุ (Materials) และอุปกรณ์
(Equipment) รวมกันหลายอย่าง เช่น วัสดุประกอบภาพนิ่ง ตำราเรียน फिल्मสตริป สไลด์
ภาพโปร่งใสข้ามศีรษะ หรือภาพบนกระดานนิเทศ เช่น เครื่องฉายต่าง ๆ หรือตัวกระดานนิเทศ
เป็นอุปกรณ์ ทั้งวัสดุและอุปกรณ์รวมกันเป็นสื่อ (Media)

ลัดดา สุขปรีดี (2523 : 61) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอนหมายถึง ตัวกลางที่ใช้
ในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้ครูและนักเรียนเข้าใจถึงสิ่งซึ่งถ่ายทอดถึงกันและกัน และ
ให้ผลตามจุดมุ่งหมายการสอน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523 : 64) ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการเรียนคือวัสดุอุปกรณ์
และวิธีการสอนประกอบวัสดุ หมายถึงสิ่งสิ้นเปลืองต่าง ๆ เช่น ซอล์ก รูปภาพ แผนที่ต่าง ๆ
อุปกรณ์หมายถึง สิ่งที่คงทนถาวร เช่น กระดานดำ โต๊ะ เก้าอี้ต่าง ๆ ส่วนวิธีการสอนประกอบ
หมายถึง วิธีการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เหล่านี้และวิธีสอนประกอบก็ยังคงหมายรวมถึง ทักษะศึกษา

การทดลองต่าง ๆ ด้วย

กรมวิชาการ (2525: 16) ให้ความหมายของสื่อการสอนว่า สื่อการสอนหมายถึง สิ่งที่จะเอื้ออำนวยต่อการศึกษาลำเรียน คือช่วยให้เกิดทักษะ ทักษะคิดและกิจนิสัยที่พึงประสงค์ อาจจะเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลาย ๆ สิ่งในต่อไปนี้ หนังสือเรียนประจำ หนังสืออ่านประกอบ หนังสืออ้างอิง อุปกรณ์ประกอบการเรียน วัสดุฝึก คู่มือการสอนหรือคู่มือครู

เวอร์นอน เอส เกอร์ลาค และ โดแนล พี อีลาย (Vernon S. Gerlach and Donald P., Ely 1971: 282) ให้คำจำกัดความของสื่อการสอนว่า คือบุคคล วัสดุ อุปกรณ์ ต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะและทัศนคติ ครู หนังสือและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน จัดเป็นสื่อการสอนทั้งสิ้น

กล่าวโดยสรุป สื่อการสอนคือ ตัวกลางที่ครูใช้สำหรับนำเนื้อหาความรู้ ความคิดของครู ไปให้นักเรียนได้รับรู้ได้โดยง่าย รวดเร็ว และถูกต้อง

สื่อการสอน จะช่วยให้นักเรียน เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะสื่อการสอน สามารถ เปลี่ยนสิ่งที่ เป็นนามธรรม ให้ เป็นรูปธรรมได้ซึ่งครูสามารถใช้สื่อการสอนได้มากมายหลายวิธี และใช้ประโยชน์ได้หลายด้านซึ่ง สมเชาว์ เนตรประเสริฐ (2525: 237) ได้สรุปคุณค่า และ ความสำคัญของสื่อการสอนไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ความรู้ที่เป็นนามธรรม เปลี่ยนเป็นรูปธรรมมากขึ้น
2. ช่วยย่นระยะเวลาของการเรียนรู้ให้น้อยลงแต่ได้เนื้อหา มาก
3. ช่วยให้ผู้เรียนรับรู้ได้หลายทางยิ่งขึ้น
4. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น

บารุง กลัดเจริญ และฉวีวรรณ กินาวงศ์ (2527: 244 - 256) กล่าวถึงคุณค่า ของสื่อการสอนสรุปได้ดังนี้ สื่อการสอน เป็นสิ่งที่ช่วยให้การถ่ายทอดความรู้ได้ผล เพราะมีคุณค่า ต่อไปนี้ คือ เป็นศูนย์กลางความสนใจ ช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์กว้างขวางขึ้น ทำให้บทเรียน เป็นที่น่าสนใจ ทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ร่วมกัน อธิบายสิ่งที่เข้าใจยากได้ง่ายและรวดเร็ว ยิ่งขึ้น ช่วยให้เข้าใจสิ่งที่สลับซับซ้อน ประหยัดเวลาในการเรียนรู้ ช่วยส่งเสริมการคิดและการแก้ปัญหา

คาร์ลตัน ดับ เบิลยู เอช อีริกสัน (Carlton W.H.Erickson 1971: 108 - 109) สรุปว่าสื่อการสอนสามารถช่วยการสอนของครูได้ดังนี้

1. ช่วยให้ครูสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ นักเรียนได้มากขึ้น
2. ช่วยครูในการจัดแหล่งวิทยาการ ที่เป็นเนื้อหาที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ตาม

จุดมุ่งหมายของการสอน

3. ช่วยครูควบคุมพฤติกรรม การเรียนรู้และสามารถตอบสนอง การเรียนรู้ของนักเรียน
4. ช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบต่าง ๆ อย่างเหมาะสม
5. ช่วยให้ครูสอนได้ตรงตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน
6. ช่วยในการขยายเนื้อหาที่เรียนทำให้การสอนง่ายขึ้น
7. ช่วยประหยัดเวลาในการสอนของครู นักเรียนจะมีเวลาในการทำกิจกรรม

การเรียนมากขึ้น

ประเภทของสื่อการสอน มีผู้แยกประเภทของสื่อการสอนออกเป็นหลายแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแนวคิดของแต่ละบุคคล และภิญโญ สาธร (2519: 242 - 243) กล่าวถึง สื่อการสอนที่จะช่วยให้การเรียนการสอนได้รับผลดี มีประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. วัสดุลายเส้น ได้แก่ กระดานดำ แผนที่ แผนที่ ภูมิ รูปภาพ ฯลฯ
2. วัสดุมีทรง ได้แก่ วัสดุหุ่นจำลอง ตัวอย่างของจริง และสิ่งของที่มีในพิพิธภัณฑ

โรงเรียน

3. โสตวัสดุ ได้แก่ ระบบขยายเสียง เครื่องขยายเสียง เครื่องอัดเสียง
4. ภาพนิ่ง ได้แก่ ภาพเขียน ภาพถ่ายและฟิล์มสตริป
5. กิจกรรม ได้แก่ การแสดงเป็นนิทรรศการ การสาธิต (แสดงวิธีการสอนให้ชม)

การทดลอง การศึกษานอกสถานที่

6. หนังสือทุกประเภท เป็นอุปกรณ์การศึกษาที่สำคัญมาก จะขาดมิได้

เปรี๊ยะ กุมุท (2521: 98 - 99) ได้กล่าวว่าสื่อการสอนมีขอบเขตครอบคลุม
สิ่งต่อไปนี้

1. บุคคลนอกจากครูบรรณารักษ์และคนอื่น ๆ ที่โรงเรียนมีอยู่แล้ว ยังหมายถึงใครก็ได้ที่ไม่ได้ผลิตมาสำหรับโรงเรียน บุคคลเหล่านี้สามารถนำมาใช้เพื่อการเรียนรู้ได้ เช่น

ในรูปของวิทยาการ เป็นต้น

2. วัสดุ หมายถึง อุปกรณ์การสอนที่โรงเรียนมีอยู่ เช่น ของจริง รูปภาพ หุ่นจำลอง หนังสือ ตำรา แผนภูมิ กระดานดำ

3. อุปกรณ์และเครื่องมือ ได้แก่ เครื่องฉาย เครื่องเสียงชนิดต่าง ๆ รวมทั้งห้องปฏิบัติการทดลองและห้องปฏิบัติการทางภาษา รวมทั้งเครื่องมือและวัสดุฝึกต่าง ๆ

4. สถานที่ หมายถึง อาคาร โรงฝึกงาน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการชุมชนและแหล่งวิทยาการอื่น ๆ ภายนอกห้องเรียน

5. กิจกรรม หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในโรงเรียน เช่น การสาธิต การทดลอง นาฏการ การแสดงนิทรรศการ การทัศนศึกษา ฯลฯ

โรเบิร์ต อี.ดี คีฟเฟอร์ (Robert E. De Kieffer 1965: 9-64) แบ่งสื่อการสอนออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. วัสดุที่ไม่ต้องใช้เครื่องฉาย (Non - Projected Materials) ได้แก่ รูปภาพ ของจริง ของตัวอย่าง หุ่นจำลอง แผนที่ ลูกโลก บ้ายแสดง กระดานแม่เหล็ก และกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การศึกษานอกสถานที่ การแสดงละคร การแสดงบทบาทสมมติ นิทรรศการ การสาธิต การทดลอง เป็นต้น

2. วัสดุประกอบเครื่องฉาย (Projected Materials) ได้แก่ สไลด์ फिल्मสตริป ภาพโปร่งใส ภาพทึบแสง ภาพยนตร์และเครื่องฉายต่าง ๆ เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายภาพจุลทัศน์ เป็นต้น

3. วัสดุและเครื่องเสียง (Audio Materials and Equipments) ได้แก่ แผ่นเสียง เครื่องเล่นแผ่นเสียง เทปเสียง เครื่องเล่นเทปบันทึกเสียง เครื่องขยายเสียง วิทยุ เป็นต้น

การใช้สื่อการสอนจะประสบความสำเร็จได้นั้น ครูต้องมีเกณฑ์ในการใช้ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน ถ้าครูเลือกใช้สื่อการสอนได้อย่างเหมาะสมจะทำให้ปัญหาในด้าน การเรียนการสอนมีประสิทธิผลมากขึ้น สุนันท์ สังข์อ่อง (2526: 17 - 18) ได้เสนอหลักการ ใช้สื่อการสอนสรุปได้ว่า การพิจารณาเลือกใช้สื่อการสอนแต่ละครั้ง ครูควรพิจารณาถึงความเหมาะสมกับ เนื้อหาและวัตถุประสงค์ นักเรียนได้ข้อสรุปที่ถูกต้องและมีความเข้าใจ เรื่องหรือไม่ ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ให้นักเรียนหรือไม่ เหมาะสมกับระดับความสามารถ ความสนใจ

ความต้องการของผู้เรียนหรือไม่ มีความเที่ยงตรงในเนื้อหา ใช้การได้ดี คำนึงถึงราคา คำนึงถึงเวลา ตรงกับความต้องการที่จะให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่ ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจในช่วง เวลานานพอควรหรือไม่

บำรุง กลัดเจริญ และฉวีวรรณ กินาวงศ์ (2527: 244 - 252) เสนอหลักการ ในการใช้สื่อการสอนให้เกิดผลดีที่สุด โดยคำนึงถึงหลักการตามขั้นตอนต่อไปนี้ คือ

1. ชั้นเลือก ผู้สอนควรคำนึงถึงการใช้ให้ตรงกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหา วัสดุ และ ความต้องการของผู้เรียน ประโยชน์ที่ได้รับสัมพันธ์กับการเรียนการสอนกับกิจกรรมการเรียน การสอน เป็นต้น
2. ชั้นเตรียม ผู้สอนควรจัดหาสื่อไว้ให้พร้อม มีการทดลองใช้ นัดแนะกับผู้เรียน ในกรณีที่ต้องการให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรมการใช้สื่อร่วมกัน
3. ชั้นใช้หรือแสดง โดยแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนไม่ไขว่มาเกินความจำเป็น ให้เวลาที่พอเหมาะพอที่ผู้เรียนจะจำได้
4. ชั้นติดตามผล โดยการให้ผู้เรียนอภิปราย เขียนรายงานหรือรายงานปากเปล่า ค้นคว้าเพิ่มเติม จัดนิทรรศการ เป็นต้น

การใช้สื่อการสอนที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ต้องจัดเตรียมไว้ล่วงหน้า โดยครูผู้สอน หามาเองหรือผลิตเอง หรือร่วมมือกับผู้เรียนในการผลิตหรือจัดหาหรือยืมจากแหล่งวิชาการ จากบริการสื่อการเรียนการสอนของสถานศึกษานั้น ๆ หรือรับบริการจากที่อื่น ๆ หรือใช้งบประมาณ ที่ได้รับจัดสรรมาใช้ในการผลิต ทั้งนี้ผู้สอนจะต้องตรวจตราทุกครั้งก่อนใช้ เพื่อไม่ให้เกิดอุปสรรค ในการเรียนและในการใช้สื่อการสอนนั้นมีข้อควรพิจารณาตามที่ สุนันท์ บัณฑาคม และสม เชาว์ เนตรประเสริฐ (2526: 38 - 242) กล่าวว่า การใช้สื่อการสอนนั้นควรพิจารณาในสิ่งต่อไปนี้

1. ความต้องการใช้สื่อการสอน
2. ควรใช้สื่อการสอนราคาเขาและวัสดุท้องถิ่น หมายถึง สื่อการสอนที่ได้มาจากการได้เปล่า การบริจาค สื่อการสอนที่ทำขึ้นจากวัสดุเหลือใช้หรือการนำวัสดุท้องถิ่นมาดัดแปลง เป็นสื่อการสอน
3. สิ่งที่อำนวยความสะดวก เป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้การใช้สื่อการสอนประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด เพราะการอำนวยความสะดวกไว้ให้พร้อมจะเป็นการช่วยให้ความสะดวกกับครู ส่งเสริม เจตคติที่ดีต่อการใช้สื่อการสอน

4. เครื่องมือ สื่อที่จำเป็นบางครั้งต้องใช้อุปกรณ์ เช่น สไลด์ เทป เครื่องบันทึกภาพ

การเรียนการสอนใดก็ตามถ้าได้สื่อการสอนที่ผลิตขึ้นอย่างมีคุณภาพก็จะทำให้การเรียนการสอนได้ผลดียิ่งขึ้น ในทางตรงข้ามถ้าสื่อการสอนที่นำมาใช้มีคุณภาพต่ำ ก็อาจมีผลทำให้การเรียนการสอนนั้นได้ผลต่ำลงไปด้วย จึงกล่าวได้ว่า การสร้างสื่อการสอน ชั้นการผลิตสื่อการสอนเป็นขั้นที่สำคัญก่อนที่จะได้เริ่มสอน ครูส่วนมากนิยมที่จะผลิตสื่อการสอนขึ้นใช้เองมากกว่าการไปซื้อหามาใช้ เพราะการผลิตเอง เป็นการประหยัดและตรงวัตถุประสงค์ของการใช้ ตลอดจนสอดคล้องกับเนื้อหาและความต้องการมากกว่า ตามที่ สุนันท์ ปัทมาคม และสมเชาว์ เนตรประเสริฐ (2526: 218 - 228) กล่าวถึงวิธีดำเนินการผลิตสื่อที่ดีและหลักทั่วไปในการผลิตสื่อ ควรมีความพร้อมและพิจารณาในสิ่งต่อไปนี้ คือ องค์ประกอบในการผลิตสื่อ 2 ประการคือ

1. องค์ประกอบทั่วไปในการผลิตสื่อการสอน
2. องค์ประกอบของผู้ผลิตสื่อการสอน

1. องค์ประกอบทั่วไปในการผลิตสื่อการสอน

ได้แก่ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การผลิต เป็นไปด้วยความราบรื่น ถ้าขาดไปในส่วนใด การผลิต ก็จะเป็นไปได้ด้วยความลำบาก หรือเป็นไปไม่ได้เลย ปัจจัยดังกล่าวได้แก่

1.1 บุคลากรผู้ผลิต ควรจะเป็นผู้เชี่ยวชาญในการผลิต เรื่องนั้น ๆ ซึ่งแยกผู้ผลิตได้ 2 แบบ คือ

ก. แบบบุคลากรผู้ผลิตคนเดียว หมายถึง การผลิตที่เป็นงานระยะสั้น โครงการขนาดเล็ก เวลาจำกัด ผู้ผลิตจะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านเนื้อหาของผู้ผลิต เป็นนักเทคโนโลยีทางการศึกษา หรือเคยเป็นครูผู้สอน มีความเชี่ยวชาญเรื่องวิธีสอนมาก่อน

ข. บุคลากรผู้ผลิตเป็นกลุ่ม หมายถึง งานผลิตในโครงการเพื่อส่วนรวม หรือใช้ร่วมกันหลายวิชา จึงต้องมีบุคลากรที่เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับงานที่ผลิต

1.2 งบประมาณและการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการผลิต การผลิตสื่อการสอน แต่ละชนิดต่างก็มีราคาแตกต่างกัน บางอย่างอาจไม่จำเป็นต้องใช้เงินมากแต่บางอย่างก็ใช้ งบประมาณในการผลิตค่อนข้างสูง ฉะนั้น เรื่องงบประมาณจึงมีความสัมพันธ์กับชนิดของสื่อการสอน มาก

1.3 วัสดุที่ใช้ในการผลิต ต้องให้พร้อมเหมาะสม ประหยัดและมีคุณภาพ และควรได้ศึกษาถึง เรื่องต่อไปนี้เป็น วัสดุที่มีผลผลิตอยู่แล้ว วัสดุพื้นบ้านหรือวัสดุท้องถิ่น แหล่งที่มาของวัสดุ

2. องค์ประกอบของผู้ผลิตสื่อการสอน มี 3 ประการได้แก่ ความรอบรู้ วัสดุ ประสบการณ์

2.1 ความรอบรู้ ได้แก่ ความรู้ของผู้ผลิตทางด้านเนื้อหาในสิ่งที่จะผลิต

2.2 วัสดุ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในตัววัสดุที่จะนำมาใช้ประกอบ งานที่จะผลิตนี้ ต้องการใช้วัสดุใดจึงจะเหมาะสม

2.3 ประสบการณ์ หมายถึง ประสบการณ์ทางอ้อมคือ ศึกษาโดยการอ่าน สอบถาม สังเกต และประสบการณ์ตรง คือ ลงมือกระทำในการผลิต ถ้าผู้ผลิต เคยกระทำมาบ้าง จะทำให้งานที่ผลิตมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะสิ่งที่ผ่านมาจะเป็นบทเรียนที่ดีสำหรับงานต่อไป

หลักทั่วไปในการผลิตสื่อ ควรศึกษาในสิ่งต่อไปนี้

1. องค์ประกอบศิลป์ ได้แก่ การจัดสมดุล การสร้างจุดสนใจ สี

2. ขนาด หมายถึง ขนาดของการมองเห็นได้ชัดเจน ซึ่งขนาดจะเป็นเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับสื่อที่จะนำไปใช้ เช่น การสอนบรรยายกลุ่มใหญ่ สื่อต้องมีขนาดใหญ่ ถ้าใช้กับกลุ่มย่อยหรือรายบุคคล ขนาดของสื่อก็จะเล็กลง

3. ความถูกต้อง การผลิตสื่อการสอนเป็นการให้ความรู้ ด้านเนื้อหาแก่ผู้เรียนโดยตรง การให้ข้อมูลที่ผิดกับนักเรียนจะทำให้แก้ไขได้ลำบาก ด้วยเหตุนี้ก่อนการผลิต ผู้ผลิตจะต้องตรวจสอบความถูกต้องก่อน

4. ความประณีต จะเป็นตัวอย่างที่ดีของนักเรียน มีอิทธิพลต่อความ เชื่อ ความศรัทธาแก่นักเรียน

ในการสอนภาษาไทย ครูต้องใช้เทคนิควิธีการสอนที่จะทำให้ให้นักเรียนได้รับความรู้มากที่สุด ใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสม ครูต้องเลือกใช้สื่อการสอนให้สอดคล้องกับบทเรียนและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ซึ่ง สุจริต เพียรชอบ (2525: 84 - 85) ได้แบ่งสื่อการสอนที่ใช้กับวิชาภาษาไทยไว้ดังนี้

1. สื่อการสอนประเภทวัสดุ ประกอบด้วย กระดานดำ ป้ายนิเทศ กระดานผ้าสำลี

แผนที่ ลูกโลก บัตรคำ แถบประโยค ภาพวาด ภาพถ่ายโปรเจกเตอร์ หุ่นจำลอง ของจริง สไลด์
ฟิล์มสตริป ฟิล์มภาพยนตร์ แผ่นเสียง เทปบันทึกเสียง

2. สื่อการสอนประเภทเครื่องมือ ได้แก่ เครื่องรับวิทยุ เครื่องบันทึกเสียง เครื่อง
เล่นจานเสียง เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ และเครื่องฉาย
ภาพยนตร์

3. สื่อการสอนประเภทกิจกรรม ได้แก่ การจัดป้ายนิเทศ การจัดกะบะทราย
การจัดนิทรรศการ และการจัดการศึกษานอกสถานที่

ศรีสุตา จรรย์กุล (2525: 13) กล่าวว่า การใช้สื่อการสอนภาษาไทยควรมีหลักเกณฑ์
สรุปได้ดังนี้

1. ควร เป็นสื่อที่จัดขึ้น เพื่อ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียน
โดยให้ เป็นสื่อที่จัดขึ้นตามวัตถุประสงค์และ เนื้อหาของหลักสูตร

2. มีการวางแผนการใช้สื่อการสอนที่จะนำมาช่วยให้นักเรียน เกิดทักษะภาษา

3. ต้องใช้สื่อให้สัมพันธ์หรือ เปลี่ยนแปลงไปตาม เนื้อหา

4. การใช้สื่อการสอนต้องใช้ลักษณะบูรณาการในรูปของทักษะสัมพันธ์

5. ในการสอนวรรณคดีควรระวังในการใช้สื่อการสอนที่จะทำลายจินตนาการของ
ผู้เรียน

การใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนภาษาไทย เป็นเรื่องสำคัญที่ครูภาษาไทยทุกคนควร
ได้ศึกษาวิธีการใช้สื่อ และนำสื่อไปใช้ ทั้งนี้เพราะ ปัจจุบันวิชาภาษาไทยได้มีการเปลี่ยนแปลง
อย่างมาก ทั้งในด้านหนังสือเรียน ด้านการเรียนการสอน และถ้าครูไม่ใช้สื่อการสอนก็อาจเกิด
ปัญหา ดังที่ ศรีสุตา จรรย์กุล (2525: 14 - 15) กล่าวถึงปัญหาในการไม่ใช้สื่อในการสอน
ภาษาไทย สรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาในการเรียนทักษะทั้ง 4 ได้แก่ การฟัง คือ ฟังไม่รู้เรื่อง ไม่เข้าใจ
จับประเด็นของเรื่องไม่ได้ สรุปความไม่เป็น ตีความหมายไม่ออก ไม่เข้าใจคำคม สำนวน
คำพังเพย ภาษิตและสุภาษิต ไม่มีมารยาทในการฟัง เช่น การไม่สนใจผู้พูด คุยกันเอง หรือหลับ

การพูด คือ ไม่กล้าพูด ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง พูดไม่เป็น ไม่น่าสนใจ ใช้
ภาษาไม่ถูกต้อง ไม่ถูกกาลเทศะ ไม่เหมาะสมกับวัยของผู้พูดหรือผู้ฟัง ไม่มีมารยาทในการฟัง

เช่น พุดก้ารว้าว พุดสอดแทรกในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด

การอ่าน คือ อ่านไม่คล่อง อ่านไม่ชัดไม่มีตัวควบกล้ำ อ่านเว้นวรรคตอนไม่เป็น
อ่านบทร้อยกรองทำนองเสนาะไม่เป็น ไม่รักการอ่าน

การเขียน คือ เขียนสะกดผิด ภาษาที่ใช้ไม่สละสลวย ไม่กะทัดรัด คลุมเครือ
ไม่ชวนติดตาม เนื้อเรื่องไม่น่าสนใจ ไม่สมจริง ไม่เร้าใจ ยกตัวอย่างไม่เหมาะสม

2. ปัญหาในการเรียนวรรณคดี เกิดจากเด็กไม่เข้าใจวรรณคดี เพราะหนังสือส่วนใหญ่
เป็นหนังสือสำหรับผู้ใหญ่ ซึ่งเด็กจะอ่านได้แต่หนังสือที่เขียนไม่ลึกซึ้งนัก และใช้กลวิธีที่ไม่แยบยลมาก
ดังนั้น เมื่อครูจะสอนเรื่องใด ครูต้องมีสื่อการสอนและวิธีสอน เฉพาะที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

3. ปัญหาในการเรียนหลักภาษา หลักภาษาเป็นวิชาที่ส่วนใหญ่เป็น กฎเกณฑ์ เนื้อหา
ไม่สนุก นักเรียนจึงไม่ชอบเรียนและเกิดทัศนคติที่ไม่ดี ถ้าครูไม่ใช้สื่อการสอนในการสอนหลักภาษา
แล้วการเรียนหลักภาษาของนักเรียนก็จะมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้ครูจำเป็นต้องมีตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์
ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น และตัวกลางถ่ายทอดความรู้ นั่นคือ สื่อการสอน ซึ่งในเรื่องนี้ ศูนย์วิชาการ
ภาษาไทย ประจำกลุ่มโรงเรียน จะสามารถจัดบริการเพื่อช่วยครูได้ดังนี้

บริการของศูนย์วิชาการภาษาไทย ประจำกลุ่มโรงเรียน ด้านการผลิตและใช้สื่อการสอน

1. จัดให้มีการประชุมปฏิบัติการผลิตสื่อการสอนให้ เหมาะสมกับ เนื้อหาหลักสูตร
ภาษาไทย
2. แนะนำ สาธิต การผลิตและการใช้สื่อการสอน
3. จัดให้มีการยืมสื่อการสอนใช้ระหว่างโรงเรียนภายในกลุ่ม
4. ให้การสนับสนุนครูภาษาไทยในการผลิตสื่อขึ้นใช้เอง
5. จัดทำจุลสารหรือวารสารชื่อสื่อการสอนที่แต่ละโรงเรียนมีหรือผลิตไว้ให้โรงเรียน
ภายในกลุ่มทราบ เพื่อสะดวกในการยืมหรือแลกเปลี่ยนกันใช้
6. เผยแพร่สื่อการสอนใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาไทยให้ครู
ในกลุ่มโรงเรียนทราบ
7. ผลิตสื่อต่าง ๆ ตามความต้องการของครูภาษาไทยในกลุ่มโรงเรียนและ เพื่อแจก

จ่ายให้โรงเรียนต่าง ๆ ในกลุ่มได้ใช้อย่างทั่วถึง

8. ให้บริการยืมวัสดุอุปกรณ์ที่บางโรงเรียนในกลุ่มไม่มี เช่น โทรทัศน์ เทป เครื่องฉายต่าง ๆ

9. ติดตามผลการใช้สื่อการสอนที่ผลิตขึ้นใช้เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม

บริการด้านการวัดประเมินผล

การวัดและประเมินผลมีส่วนเกี่ยวข้องกับ การเรียนการสอนมาก เพราะในขณะที่สอนนั้นอาจจะมีการสอบถามหลังจากจบเรื่องหนึ่ง ๆ เพื่อทราบว่าผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องที่สอนไปแล้วมากน้อย เพียงใดหรือผู้เรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ การวัดและประเมินผล จึงนับว่ามีความสำคัญต่อจุดมุ่งหมายในการสอนของครู เป็น เครื่องบ่งชี้ว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นประสบความสำเร็จหรือไม่

สุภาพ วาด เขียน และอรพินทร์ โภชนดา (2520: 2 - 3) กล่าวถึง การวัดและการประเมินผลการศึกษาว่ามีศัพท์บางคำ เกี่ยวข้องกันอยู่คือ

1. การทดสอบ (Test) หมายถึง การใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการทดสอบหรือหมายถึง ขบวนการอันมีระบบที่ใช้ในการวัด เปรียบเทียบพฤติกรรมของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เช่น การเปรียบเทียบความสามารถ สัมฤทธิ์ผล ความสนใจ เป็นต้น

2. การวัดผล (Measurement) เป็นขบวนการที่กำหนดตัวเลขให้วัดดูสิ่งของหรือบุคคลตามความมุ่งหมายที่วัด แล้วสอบและ เปรียบเทียบลักษณะความแตกต่างที่ปรากฏอยู่ในสิ่งที่จะวัดนั้น ๆ เช่น วัดความสามารถทางสมอง วัดคุณสมบัติทางกายภาพ การวัดเป็นขบวนการที่กว้างขวางมากกว่าการทดสอบ การวัดผลการศึกษา มักจะใช้กับสิ่งซึ่งต้องตีความหมายของผลมากกว่าการสอบเพ่งเล็งถึงตัวผู้เข้ารับการสอบมากกว่าการสอบ

3. การประเมิน (Evaluation) เป็นการพิจารณาเกี่ยวกับคุณภาพ พบว่า ความจริงที่เป็นอยู่กับการวัดหลาย ๆ อย่าง การประเมินจะมีประโยชน์มากก็ต่อเมื่อได้ข้อมูลที่ถูกต้องแน่นอน

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2523: 116 - 117) กล่าวถึง ความหมายและหลักการวัดและประเมินผลสรุปได้ว่า การวัด หมายถึง การกำหนดค่าที่เป็นจำนวนตัวเลข เพื่อแทนคุณสมบัติของวัสดุ สิ่งของหรืออื่น ๆ ตามกฎเกณฑ์ของคุณสมบัติเหล่านั้น ซึ่งในการวัดทางการศึกษาเรามุ่งวัดในสิ่งที่เป็นนามธรรม จึงจำเป็นต้องอาศัยการวัดทางอ้อมและวิธีการวัด เป็นไปด้วยความซับซ้อน

สำหรับคำว่า ประเมินผล หมายถึงกระบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งของหรือการกระทำใด ๆ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน จึงเห็นได้ว่าการวัดและประเมินผลมีความสัมพันธ์กันอย่างเด่นชัดว่าการวัดนั้น เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผล

พิตร ทองชั้น (2524: 3 - 4) ให้ความหมายของการวัดและประเมินผล สรุปได้ว่าการวัด (Measurement) หมายถึง การใช้เครื่องมือเครื่องใช้ในการค้นหาหรือตรวจสอบปริมาณจำนวนหรือคุณภาพในสิ่งของหรือตัวบุคคล เราจะได้ตัวเลขหรือปริมาณจำนวนที่ได้จากการวัดนั้น ๆ ทางการศึกษา เราวัดผลเด็ก เพื่อต้องการทราบว่ามีความรู้ความสามารถอย่างไร ถ้าได้ใช้เครื่องมือหลายอย่างหลายวิธีมากเท่าไรก็ยิ่งดี เพราะเมื่อเรานำผลจากการวัดมารวมผสมผสานกันแล้วสรุปว่าเด็กคนนี้ เก่ง - ไม่เก่ง หรือ ตก - ไม่ตก ได้มีใจขึ้นเราก็อธิบายเช่นนี้ว่า การประเมินผล

ฉะนั้นการประเมินผลจึงต้องอาศัยการวัดผลมาก่อนอย่างแน่นอนและการประเมินผลที่ดีถูกต้อง แม่นยำ จะต้องมีการวัดผลที่ดีเป็นพื้นฐานเสียก่อนและยิ่งวัดหลาย ๆ วิธี วัดให้ครอบคลุมทั่วถึงและวัดได้ต่อเนื่องกันไป เสร็จแล้วจึงนำผลการวัดมารวมสรุปทำให้การประเมินผลใกล้เคียงกับความจริงมากที่สุด

การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้สอนทราบว่าผู้เรียนสอบได้หรือตก ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ผู้สอนนำมาใช้ควบคู่กับการศึกษาอบรมและพัฒนาความเจริญงอกงามให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน นอกจากนั้นการวัดและประเมินผลยังมีจุดประสงค์ด้านอื่น ๆ อีกซึ่งบรรดาศา บัญยโวโรจน์ (2526: 254 - 255) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวัดและประเมินผล สรุปได้ดังนี้

ก. ด้านตัวผู้เรียน

1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้ความสามารถของตนเองว่ามีจุดเด่นหรือจุดบอดที่ไหน จะค้นหาทางปรับปรุงแก้ไขต่อไป
2. เพื่อกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการเล่าเรียน
3. เพื่อให้ผู้เรียนทราบจุดมุ่งหมายของการเรียนรายวิชานั้น การสอนจะทำให้ผู้เรียนเห็นแนวทางว่าครูต้องการให้รู้ เข้าใจหรือทำอะไรได้บ้าง
4. เพื่อให้ผู้เรียนสร้างกระบวนการเรียนที่ถูกต้อง การเฉลยข้อสอบร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน จะทำให้ผู้เรียนทราบว่าตนไม่เข้าใจหรือเข้าใจผิดอย่างไร และสิ่งที่

ถูกต้อง เป็นอย่างไร

ข. ด้านผู้สอนและฝ่ายบริหารโรงเรียน

1. เพื่อทราบปริมาณความงอกงามของผู้เรียนในทุกด้านคือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียน ให้ก้าวหน้าตามระดับความสามารถของตน
2. เพื่อช่วยให้การคัดเลือกประสบการณ์และวิธีสอน แบบทดสอบที่ดีจะบอกให้ผู้สอนทราบว่าประสบการณ์ใดที่ผู้เรียนควรทราบแต่ไม่ได้สอน หรือวิธีสอนหรือกิจกรรมใดที่เหมาะสมกับผู้เรียน
3. เพื่อ เป็นแนวทางให้ครูทราบประสิทธิภาพในการสอนของตน
4. เพื่อทราบถึงความสนใจ ทศนคติ สภาพทางอารมณ์ สังคม และความต้องการของผู้เรียนเพื่อนำไปใช้ทางด้านการแนะแนว
5. เพื่อช่วยในการจัดตำแหน่ง เช่น ในการพิจารณารับนักเรียนเข้าใหม่ การจัดชั้น เรียน การเลื่อนชั้นและการจัดกลุ่มในห้องเรียน
6. การวัดผลการศึกษามีส่วนช่วยในการนิเทศและการบริหารการเรียนการสอน ให้ผู้บริหารทราบว่า ควรจะอบรมครูหรือแนะนำครูในเรื่องใด ควรใช้ผลการวัดและการประเมินผลนักเรียนเป็นหลัก
7. เพื่อ เป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงและแก้ไข โปรแกรมการเรียนการสอนของโรงเรียน
8. เพื่อ เป็นข้อมูลที่จะนำไปสู่การวิจัยทางสาขาสังคมศาสตร์ต่อไป

องรา เล็กเริงลินธุ์ (2528: 87) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการประเมินผลเพื่อการเรียนการสอนไว้ 4 อย่าง สรุปได้ดังนี้

1. การประเมินพฤติกรรมเบื้องต้น (Placement Evaluation) เพื่อให้รู้พื้นฐานประสบการณ์เบื้องต้นของผู้เรียน
2. การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน (Formative Evaluation) เป็นการประเมินผลในระหว่างที่ผู้เรียนกำลังเรียนอยู่เพื่อหาข้อบกพร่องและหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน และเป็นการเสริมกำลังใจให้ผู้เรียนได้เห็นความก้าวหน้าของตนเอง
3. การประเมินผลเพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่องของผู้เรียน (Dignostis Evaluation)

เป็นการวินิจฉัยหาสาเหตุให้ชัดเจนว่าบกพร่องที่ไหน อย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ขึ้น

4. การประเมินผลเพื่อสรุปผลการเรียนรู้ (Summative Evaluation) ประเมินผลเมื่อสิ้นสุดบทเรียน หน่วยการเรียนรู้หรือรายวิชา เพื่อดูว่าผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด

เพื่อให้การวัดและประเมินผลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ครูต้องมีหลักเกณฑ์ในการวัดและประเมินผล ซึ่ง ไกวิท ประวาลพฤษ์ และคณะ (2522: 15) กล่าวถึง ลำดับขั้นของการประเมินผลการเรียนการสอน สรุปได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจ "พฤติกรรม" ที่ต้องการประเมิน โดยแปลความหรือตีความในรูปของการแสดงออกของเด็ก ซึ่งเป็นขั้นทำความเข้าใจ จุดประสงค์ในการสอนนั่นเอง

ขั้นที่ 2 "เกณฑ์" โดยกำหนดว่า การแสดงออกของนักเรียนต้องอยู่ในระดับใด ครูจึงจะยอมรับว่านักเรียนมีพฤติกรรมนั้นจริง

ขั้นที่ 3 วัดผลนักเรียนโดยเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ "ข้อมูล" ที่บอกให้ทราบว่าพฤติกรรมของนักเรียนอยู่ในระดับใด

ขั้นที่ 4 ลงความเห็นว่่านักเรียนมีพฤติกรรมนั้นจริงหรือไม่ โดยการนำข้อมูลในขั้นที่ 3 เปรียบเทียบกับข้อมูลในขั้นที่ 2 ถ้าพฤติกรรมของนักเรียนถึงระดับที่เป็นเกณฑ์ที่ยอมรับว่านักเรียนมีพฤติกรรมนั้นจริงโดยสมบูรณ์ ถ้าพฤติกรรมของนักเรียนไม่ถึงระดับที่เป็นเกณฑ์ก็วินิจฉัยหาข้อบกพร่องของการเรียนการสอน

กรมสามัญศึกษา (2527: 70 - 72) กล่าวถึงขั้นตอนการประเมินผลไว้สรุปได้ดังนี้

1. วิธีการประเมินผล

1.1 การประเมินผลระหว่างภาคเรียนมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาผลการเรียนจัดการสอนซ่อมเสริม (นักเรียนที่ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์) นำผลการประเมินไปรวมกับผลการประเมินปลายภาค วิธีการประเมินให้ประเมินตามจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นระยะ ๆ

1.2 การประเมินผลปลายภาคเรียน มีจุดประสงค์เพื่อสรุปผลการเรียน วิธีการประเมิน ให้ประเมินครอบคลุมจุดประสงค์หรือจุดหมายปลายทางหรือจุดประสงค์สำคัญ

ถ้าการวัดและประเมินผลเป็นไปตามลำดับขั้นตอนและหลักเกณฑ์ที่วางไว้ ย่อมทำให้เกิด

ประโยชน์หลายประการ ตามที่ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2523: 128 - 129) กล่าวถึงประโยชน์ของการวัดประเมินผลไว้ สรุปได้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้สอนทราบพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนเข้าเรียน เพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและเป็นพื้นฐานในการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนอื่น เนื่องมาจากการสอนอีกด้วย

2. ช่วยให้ผู้สอนแนะและปรับปรุง เป้าหมายตามความเป็นจริงของผู้เรียนแต่ละคน

3. ช่วยให้ผู้สอนทราบถึงประสิทธิภาพของการสอนว่าบรรลุถึงจุดประสงค์การสอนเพียงใด

4. ช่วยผู้สอนระบุ ประเมิน และปรับปรุงวิธีสอนแบบต่าง ๆ

5. ช่วยให้ผู้สอนทราบสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน

6. ช่วยให้ได้ข้อมูลเป็นแนวทาง เพื่อ เปรียบ เทียบระดับสัมฤทธิ์ผลระหว่างผู้เรียน

7. ใช้ เป็นข้อมูลวัดความสามารถในการที่จะเลื่อนชั้น

8. ช่วยให้ผู้เรียนทราบและมีส่วนร่วมในการตั้ง เป้าหมายการสอน

9. ช่วยกระตุ้นผู้เรียนให้ เรียนรู้ เพิ่มขึ้น

10. ช่วยให้ได้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน

11. ช่วยปลูกฝังผู้เรียนให้ มีนิสัยในการศึกษาอย่างมีระบบ

12. ให้ประโยชน์ในการแนะแนวอาชีพ

13. ใช้ เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ เกี่ยวกับการบริหาร เช่น การคัดเลือก

14. ใช้ เป็นข้อมูลประกอบการประเมินผลหลักสูตร

15. เป็นประโยชน์ในการประกอบสมมติฐานและการวิจัยการศึกษา

การวัดและประเมินผลในวิชาภาษาไทยนั้น มีวัตถุประสงค์ตามที่ สุจริต เพ็ชรชอบ (2530: 257 - 258) กล่าวไว้สรุปได้ดังนี้

1. เพื่อทดสอบพื้นฐานความรู้ทางภาษาไทยของนักเรียนก่อนลงมือสอน เพื่อที่ครูจะได้จัดการเรียนการสอนได้ถูกต้อง เหมาะสม

2. เพื่อแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มตามความสามารถทางภาษาของนักเรียน

3. เพื่อวัดพัฒนาการและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียน

4. เพื่อให้ครูผู้สอนทราบว่า การสอนของตนมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด เพื่อที่

จะได้ปรับปรุงการสอนของตนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

5. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบผลการเรียนของตนเป็นระยะ ๆ เป็นการทราบความก้าวหน้าและความบกพร่องของตนเองและปรับปรุงวิธีการเรียนของตนเพื่อให้ได้ผลการเรียนดียิ่งขึ้น

6. เพื่อช่วยให้ครูพิจารณาว่านักเรียนแต่ละคนมีข้อบกพร่องทางการเรียนภาษาไทยในด้านใดบ้าง ทั้งนี้เพื่อที่จะได้ช่วยแก้ไขและสอนเสริมให้ดีขึ้น

7. เพื่อสร้างความสนใจให้นักเรียนเกิดความสนใจและมีความกระตือรือร้นในการเรียน

8. เพื่อทราบทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาไทยและหาทางให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีขึ้น

9. เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนภาษาไทยของนักเรียน ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการให้คำปรึกษาในด้านการเลือกวิชาเรียนในสาขาวิชาภาษาไทยต่อไป

10. เพื่อปรับปรุงการทดสอบและข้อทดสอบให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

การวัดและประเมินผลให้มีประสิทธิภาพ สามารถวัดได้ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงนั้น สุจริต เพียรชอบ (2530: 266 - 268) ได้กล่าวไว้ว่า ควรใช้วิธีวัดผลหลาย ๆ วิธีประกอบกัน ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. การถามตอบปากเปล่า
2. การสอบปากเปล่า
3. การสัมภาษณ์
4. การสนทนา โดยครูสนทนากับนักเรียนหรือให้นักเรียนสนทนาหน้าชั้น
5. การอภิปราย
6. การประชุมกลุ่มย่อย
7. การสังเกตขณะที่นักเรียนร่วมกิจกรรม
8. การใช้แบบสอบถาม
9. ให้นักเรียนทำรายงานและเสนอผลการค้นคว้า
10. การใช้มาตราส่วนประเมินค่า
11. การบันทึกพฤติกรรมทางภาษาของนักเรียน
12. วัดผลโดยใช้แผนภูมิแสดง เกมต่าง ๆ ที่วางไว้

13. การสอบข้อเขียน ข้อสอบที่ใช้ควรมีทั้งแบบปรนัยและอัตนัย

เพื่อให้การวัดและประเมินผลประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ครูควรมีขั้นตอนในการวัดและประเมินผลที่ดี ดังที่ สมศักดิ์ ลินธุระเวช และจันทิมา พรหมโชติ (2525: 188 - 234) กล่าวถึงขั้นตอนในการวัดและประเมินผล การเรียนการสอนวิชาภาษาไทย สรุปได้ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการวัดประเมินผลการเรียนวิชาภาษาไทย
2. กำหนดการวัดให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของเนื้อหา
3. กำหนดเครื่องมือที่จะวัดให้เหมาะสม
4. สร้างเครื่องมือที่จะใช้วัด ตามกฎเกณฑ์ของการสร้างเครื่องมือ
5. ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพดีและเกิดประโยชน์

ในการวัดและประเมินผลอย่างแท้จริง

6. ดำเนินการวัด
7. ประเมินผล
8. รายงานผล

ถึงแม้ว่าจะมีการใช้ความพยายามในการวัดและประเมินผลการเรียนเพื่อให้ได้ผลตรงกับความจริงและใช้วิธีการวัดผลหลาย ๆ วิธี เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุดก็ตาม การวัดและประเมินผลก็ยังไม่ได้ผล เป็นที่น่าพอใจ ซึ่งในเรื่องนี้ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2529: 12) ได้รวบรวมปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษา สรุปความได้ว่า

1. ครูส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับระเบียบการประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษา ขาดศรัทธาในการวัดและประเมินผลแบบอิงเกณฑ์ หรืออิงวัตถุประสงค์ ขาดความรู้ความสามารถในการสร้างเครื่องมือในการประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยเฉพาะเครื่องมือวัดในความรู้สึกหรือจิตอารมณ์ และขาดความรู้ความสามารถในเทคนิคการวิเคราะห์ข้อสอบ การสร้างธนาคารข้อสอบ การเขียนข้อสอบตามลักษณะเฉพาะ และการสร้างข้อสอบมาตรฐาน
2. ระเบียบการประเมินผลการเรียนมีลักษณะอุดมคติมาก เมื่อเทียบกับความสามารถของครูในด้านการวัดและประเมินผลการเรียน โดยเฉพาะเกี่ยวกับระเบียบการให้โอกาสนักเรียนสอบแก้ตัวได้ไม่จำกัด (ได้มีการเปลี่ยนแปลงในระเบียบฉบับ พ.ศ.2529 แล้ว) ซึ่งอาจมีผลข้างเคียง

ทำให้นักเรียน เป็นผู้ไม่มีความรับผิดชอบ

3. เอกสาร เกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนมีไม่เพียงพอ อีกทั้งมีการเปลี่ยนแปลงระเบียบจนทำให้ผู้ปฏิบัติ แม้แต่ฝ่ายวิชาการหรือฝ่ายทะเบียนวัดผลของโรงเรียนก็ยังสับสนยิ่งในกรณีผู้สอนด้วยแล้ว ย่อมสับสนเป็นทวีคูณ

4. การให้อำนาจการประเมินผลการเรียนแก่ครูและกลุ่มโรงเรียน เป็นสิ่งที่ถูกต้อง แต่กลุ่มโรงเรียนยังขาดผู้รู้ ผู้ช่วย เหลือในด้านนี้ ทำให้ครูประสบปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการประเมินผลการเรียนค่อนข้างมาก

ครูไม่เข้าใจความสำคัญของการสอนซ่อม เสริมจึงไม่เข้าใจกระจ่างชัดในวัตถุประสงค์ของการสอนซ่อมเสริม การจัดการสอนซ่อมเสริมจึงทำได้ไม่ดีพอ ทำให้เจตนาที่จะมุ่งให้การประเมินผล เพื่อการเรียน เพื่อการพัฒนาคนยังไม่บรรลุผลอย่างเต็มที่

เพื่อเป็นการช่วยลดปัญหาในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนภาษาไทยอีก ทั้ง เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการวัดและประเมินผลให้ได้ผล ศูนย์วิชาการภาษาไทยประจำกลุ่มโรงเรียนจะจัดบริการ เพื่อช่วยเหลือได้ดังต่อไปนี้

บริการของศูนย์วิชาการภาษาไทย ประจำกลุ่มโรงเรียน ด้านการวัดและประเมินผล

1. ประชุมชี้แจงหลักเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลวิชาภาษาไทยแต่ละรายวิชา ให้ครูภาษาไทย เข้าใจและปฏิบัติได้ตรงกัน

2. จัดทำเอกสาร เกี่ยวกับ เกณฑ์การวัดและประเมินผลให้ครูภาษาไทยภายในกลุ่มโรงเรียนทราบ

3. ประสานงานกับครูภาษาไทยในกลุ่มโรงเรียน เพื่อร่วมกันจัดทำแบบทดสอบตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละรายวิชา

4. ติดตามผลการใช้ข้อสอบร่วมกันของโรงเรียนภายในกลุ่ม เพื่อปรับปรุงให้มีคุณภาพ

5. นำข้อสอบที่ใช้ร่วมกันมาวิเคราะห์ เพื่อจัดทำเป็นข้อสอบมาตรฐานและจัดทำคลังข้อสอบวิชาภาษาไทยของกลุ่มโรงเรียน

6. จัดให้มีการประชุมจัดทำ เกณฑ์และแบบฟอร์มการวัดผล ทักษะต่าง ๆ ได้แก่ ทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน

7. จัดทำข้อสอบ รายวิชาให้ครูใช้ร่วมกัน

8. จัดทำ เอกสารประกอบการสอนซ่อมเสริม ในจุดประสงค์ที่นักเรียนตกมาก
9. ร่วมกันพิจารณาหาแนวทางในการสอนซ่อมเสริมกรณีที่นักเรียนสอบตกหลาย ๆ

รายวิชา

บริการด้านกิจกรรม เสริมหลักสูตร

เพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักเรียนให้มีประสบการณ์ที่สมบูรณ์ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จึงต้องมีการจัดกิจกรรมเพิ่มเติมให้นักเรียนนอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตร การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ต้องจัดตามความสนใจของนักเรียน เพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด และเพื่อให้นักเรียนได้พิจารณาความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ ตามความถนัดและความสนใจ กิจกรรมนี้เรียกว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตร

ความหมายของกิจกรรม เสริมหลักสูตร

วิชัย ราษฎร์ศิริ (2522: 120) กล่าวว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียน นอกเหนือไปจากกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนให้ใช้ในหลักสูตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อสนองความสนใจและเพื่อส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพ อุปนิสัยของนักเรียนให้เหมาะสมกับสังคมประชาธิปไตยมากขึ้น

สุจรีดี เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรชัย (2522: 220) กล่าวถึงกิจกรรมเสริมหลักสูตรว่า เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นนอกเวลาเรียน เพื่อช่วยเสริมการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เป็นกิจกรรมที่ไม่มีหน่วยกิต ไม่มีคะแนน แต่ผู้เรียนจะเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจไม่มีการบังคับ

คาร์เตอร์ วี กู๊ด (Carter V. Good 1973: 3) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ว่า เป็นโปรแกรมและการจัดการดำเนินงานซึ่งนักเรียนหรือสถาบันทางการศึกษาจัดขึ้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อความสนุกสนาน เพิ่มพูนความรู้ ให้โอกาสแสดงความคิดเห็น แสดงความสามารถ ไม่มีการให้หน่วยกิต ต้องจัดหาเงินเพื่อการดำเนินการเอง และอยู่ภายใต้การควบคุมของสถาบันการศึกษา

จากความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม เสริมหลักสูตร พอสรุปได้ว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตร คือกิจกรรมที่จัดขึ้นนอกเหนือจากกิจกรรมในชั้นเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนของนักเรียนได้ผล สมบูรณ์ยิ่งขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้ในสังคมหรือชีวิตประจำวันได้ ซึ่งกิจกรรมประเภทนี้จะไม่มีการบังคับให้นักเรียน เข้าร่วม แต่จะเปิดโอกาสให้นักเรียนสมัครใจ เข้าร่วมในกิจกรรมที่ตนสนใจ ไม่มีการให้คะแนนที่มีผลต่อการสอบเลื่อนชั้นของนักเรียน

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรไม่มีแบบฉบับตายตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพสังคมที่เป็นอยู่ ในการเลือกกิจกรรมนั้น ต้องให้สอดคล้องกับนโยบายและจุดมุ่งหมายของโรงเรียน เป็นไปตาม ความสมัครใจและความต้องการของนักเรียน แต่ต้องไม่ขัดต่อกฎหมายบ้านเมือง ขนบธรรมเนียม ประเพณีของสังคม

ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา พุทธศักราช 2520 ได้กำหนดกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ 10 ประเภท คือ

1. กิจกรรมลูกเสือ หรือยุวกาชาดหรือเนตรนารี หรือกิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมรักษาดินแดน
2. กิจกรรมศาสนา
3. กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย
4. กิจกรรมส่งเสริม เกษตรและสหกรณ์
5. กิจกรรมการใช้ห้องสมุด
6. กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย
7. กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม
8. กิจกรรมทัศนศึกษา
9. กิจกรรมนันทนาการ
10. กิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ในหลักสูตร

(กระทรวงศึกษาธิการ 2520: 3 - 4)

เพื่อให้การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม กระทรวงศึกษาธิการ จึงกำหนดให้สถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ยึดเป็นเกณฑ์ในการจัดกิจกรรม สรุปได้ ดังต่อไปนี้

1. การจัดกิจกรรมต้อง เป็นไปตามนโยบายหลักของรัฐบาล ในการดำเนินงานพัฒนาการศึกษา เพื่อส่งเสริมความ เจริญมั่นคงของชาติ
 2. ต้อง เป็นไปเพื่อการวางรากฐาน การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุข
 3. ต้อง เป็นไป เพื่อส่งเสริมให้นัก เรียนมีวินัยในตนเอง
 4. ต้อง เป็นไป เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างนัก เรียนและครู
 5. การจัดกิจกรรมต้องจัดตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ
 6. การจัดกิจกรรมใด ๆ จะต้องมีโครงการและระเบียบข้อบังคับของกิจกรรมโครงการและระเบียบข้อบังคับนั้นจะต้อง เป็นของโรงเรียน
 7. นักเรียนจะต้อง เข้าร่วมกิจกรรมบังคับอย่างใดอย่างหนึ่งตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ อย่างน้อย 1 กิจกรรม
 8. ทุกกิจกรรมต้องมีครู อาจารย์ในโรงเรียน เข้าร่วมรับผิดชอบดำเนินการ
 9. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม จะต้อง เป็นบุคคลที่ปัจจุบันอยู่ในสถานศึกษา นั้น เว้นแต่วิทยากรให้อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าสถานศึกษา
 10. การจัดให้มีกิจกรรม เลือกใด ๆ หรือไม่ ให้อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าสถานศึกษา นั้น ๆ
 11. การจัดกิจกรรมใด ๆ ให้โรงเรียนควบคุม เรื่อง การรับ - จ่ายเงิน หรือวัสดุ สิ่งของอื่น ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบและประหยัด เพื่อความมั่นคงปลอดภัยของชาติ
 12. ในกรณีที่หัวหน้าสถานศึกษาพิจารณา เห็นว่ากิจกรรมใด ๆ ไม่เหมาะสม มีการกระทำ หรืออาจนำมาซึ่งภัยอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ ให้หัวหน้าสถานศึกษาสั่งยกเลิกกิจกรรมนั้น ๆ เสีย
- ประกาศกระทรวง สวรรคต (2526: 55 - 59) กล่าวถึงหลักเบื้องต้นของการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรว่าควรพิจารณาในสิ่งต่อไปนี้
1. นักเรียนทุกคน เป็นสมาชิกของโรงเรียน
 2. กิจกรรมที่จัดขึ้นควรกำหนดไว้ในตาราง เวลาของโรงเรียน
 3. นักเรียนทุกคนควรได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของตนเอง
 4. หลักการรับสมาชิกและการ เข้าร่วมกิจกรรมต้องยึดหลักประชาธิปไตย
 5. การจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรควรมุ่งให้ผู้ เรียน เป็นสำคัญ

6. ไม่ควรอนุญาตให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งออกจากโรงเรียนในเวลาปกติ เพื่อไป
ร่วมกิจกรรม เสริมหลักสูตร

7. ผู้นำนักเรียนควรจะได้รับการฝึกฝนและพัฒนาอย่างเหมาะสม

8. ควรต้องมีการดูแลและแนะนำในการจัดกิจกรรมอย่างเพียงพอ

9. การเข้าร่วมกิจกรรมของครู ควรจะจัดเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมการทำงาน
ตามปกติของครู

10. ผู้บริหารและครูควรทำหน้าที่เป็นผู้ปรึกษามิใช่ผู้สั่งการ

11. การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ควรจะเริ่มจากการทำสิ่งที่เล็ก ๆ น้อย ๆ ไปสู่กิจกรรม
ที่ใหญ่และยากขึ้น

12. ในการพิจารณาจัดกิจกรรมใด ๆ ก็ตามควรจะต้องคิดคำนึงอย่างรอบคอบ

13. ควรมีการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการทำกิจกรรมให้พร้อม

14. ทุก ๆ ชุมนุมควรจะต้องมีการเก็บบันทึกกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้กระทำไปแล้ว
อย่างถาวร

15. ควรจัดสรรเงินอุดหนุนอย่างเพียงพอและยุติธรรม

16. โรงเรียนและชุมชนควรจะได้รับรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน

17. กิจกรรม เสริมหลักสูตรมีความสำคัญเท่าเทียมกับกิจกรรมในหลักสูตร

18. กิจกรรม เสริมหลักสูตรไม่สำคัญไปทุกกิจกรรม

กิจกรรม เสริมหลักสูตรมีความสำคัญมากและจำเป็นที่โรงเรียนต้องจัด เพราะจะช่วย
ส่งเสริมความรู้ความสามารถของนักเรียนในการเรียนมากขึ้น ทำให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม
สร้างสรรค์และได้รับประสบการณ์โดยตรง ซึ่ง สุมิตร คุณากร (2520: 101) กล่าวว่า
กิจกรรม เสริมหลักสูตรช่วยส่งเสริมหลักการเรียนในชั้น ช่วยพัฒนาความสามารถพิเศษของนักเรียน
เป็นบริการให้โรงเรียน สังคม อีกทั้งส่งเสริมการเข้าสังคม และเป็นสิ่งที่ช่วยนักเรียนในการพัฒนา
บุคลิกภาพ ให้มีความรอบรู้ ได้ทำงานที่ตนสนใจและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

ประภาพรรณ สุวรรณสุข (2526: 52) ได้สรุปว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรก่อให้เกิด
ประโยชน์ดังนี้

1. ครูสามารถใช้กิจกรรม เสริมหลักสูตร เป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

การรวมกลุ่มของนักเรียนไปในทางที่ดีตามความต้องการของสังคม

2. นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงและสามารถนำประสบการณ์เหล่านี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
3. ช่วยส่งเสริมความเจริญเติบโตของนักเรียนทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
4. ช่วยให้นักเรียนใช้เวลาว่างไปในทางที่ถูกต้อง
5. ช่วยฝึกนักเรียนให้รู้จักอยู่ร่วมกันโดยราบรื่นในสังคมประชาธิปไตย
6. ช่วยฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้ความคิด ตัดสินใจ และสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้

โดยลำพัง

7. ช่วยฝึกให้นักเรียนรู้จักการร่วมมือกันในสังคม
8. ช่วยฝึกให้นักเรียนมีระเบียบวินัย
9. ช่วยฝึกให้นักเรียนมีความสามัคคี รักโรงเรียนและรักหมู่คณะ
10. ช่วยฝึกให้นักเรียนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
11. ส่งเสริมความสนใจให้เหมาะสมกับความแตกต่างของนักเรียน เป็นรายบุคคล
12. ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในสาขาวิชาที่ตนถนัด
13. ช่วยลดปัญหาการขาดเรียนของนักเรียน เพราะถ้าโรงเรียนให้จัดกิจกรรมในสิ่ง
ที่นักเรียนสนใจ นักเรียนก็จะมีความกระตือรือร้นที่จะมาโรงเรียนทุกคน
14. สร้างอุปนิสัยที่ดีให้แก่เด็กนักเรียน เช่น การจัดกิจกรรม ชุมนุม สวัสดิการ จะช่วยให้สมาชิกเข้าใจปัญหาของผู้อื่น รู้จักรับใช้ผู้อื่น ไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว
15. ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บริหาร ครู และนักเรียน
16. ช่วยทำให้หลักสูตรสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในปัจจุบันนี้ มิใช่จะเรียนแต่ในห้องเรียนเท่านั้น นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้จากแหล่งต่าง ๆ ครูภาษาไทยมีหน้าที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องภาษาไทยอย่างถูกต้อง มีทักษะในการใช้ภาษาเป็นอย่างดี โดยจัดกิจกรรมเสริมให้นักเรียน นอกเหนือจากการเรียนการสอนในชั้นเรียน และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรภาษาไทยที่มีประสิทธิภาพนั้น สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรย์ (2523: 202) กล่าวไว้ว่าควรคำนึงถึงหลักสำคัญ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ความคิดริเริ่มที่จะจัดกิจกรรมภาษาไทยหรือการคิดรวมกลุ่มกันตั้งชุมนุม ควรจะมาจากนักเรียนเอง ครูภาษาไทย เป็นเพียงผู้ชี้แนวทางเท่านั้น
 2. โรงเรียนควรที่จะได้สนับสนุนหรืออำนวยความสะดวกให้นักเรียนมีความถนัดหรือมีความสนใจภาษาไทยได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุด
 3. การร่วมกิจกรรมภาษาไทยควรเป็นไปด้วยความสมัครใจ ไม่มีการบังคับ
 4. โรงเรียนจัดการสนับสนุนด้วยการจัดอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีความเหมาะสมให้ เพื่อจะได้ดำเนินกิจกรรมไปได้ด้วยดี
 5. อาจารย์ที่ปรึกษาควรวางแผนร่วมกับนักเรียน จัดกิจกรรมทางภาษาที่มีประโยชน์ และสนองความต้องการของนักเรียนให้มากที่สุด
 6. การจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรควรจัดนอกเวลาเรียน
 7. การจัดกิจกรรมควรทำอย่างสม่ำเสมอ
 8. การจัดกิจกรรมทางภาษานั้น ควรจัดโดยสมาชิกมิใช่จัดขึ้นเพื่อชื่อเสียง หรือ เสริมขบวนการมีผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษา ครู หรือนักเรียนคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ
 9. การจัดกิจกรรมควรมีระบบและการดำเนินงานที่รัดกุมและควรให้ทางโรงเรียน ทราบความเคลื่อนไหวในการจัดกิจกรรมอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้เพื่อจะได้ให้การสนับสนุนได้อย่างใกล้ชิด
 10. กิจกรรม เสริมหลักสูตรภาษาไทยที่จัดขึ้นควรสอดคล้องกับนโยบายและความมุ่งหมายของโรงเรียน ไม่ขัดกับกฎหมายบ้านเมือง วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม
 11. การจัดกิจกรรมควรยึดหลักการประหยัด เป็นสำคัญ
 12. การให้คำปรึกษากิจกรรม เสริมหลักสูตรภาษาไทย ควรถือเป็นงานประจำส่วนหนึ่งของครู และเป็นภารกิจที่ทางโรงเรียนจะต้องให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่
 13. เมื่อชุมนุมกิจกรรมทางภาษาไทยร่างระเบียบข้อบังคับใด ๆ ขึ้น ทั้งครู อาจารย์ และมวลสมาชิก ควรปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับนั้น ๆ โดยทั่วหน้า
 14. การจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรแต่ละครั้ง ควรมีอุปกรณ์เครื่องใช้ให้พร้อม
 15. ควรมีการประเมินผลกิจกรรม เป็นระยะ ๆ
 16. ทางโรงเรียน คณะครู อาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนนักเรียนควรมีความคิดรวบยอด ที่ถูกต้องและมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยและให้ความสนับสนุน
- การจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรจะช่วยให้นักเรียนมีโอกาสฝึกและพัฒนาความเป็นผู้นำ

รู้จักเคารพและนับถือผู้อื่นและตนเอง มีสุขภาพดี มีทักษะในการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย มีอารมณ์มั่นคง สร้างค่านิยมที่เหมาะสม สามารถดำรงตนได้อย่างมีความสุข จากความดังกล่าวแสดงว่ากิจกรรม เสริมหลักสูตรมีคุณค่าต่อการเรียนการสอนมาก ซึ่ง สุจริต เพียรชอบ และ สายใจ อินทรมพรรย์ (2523: 198 - 200) ได้กล่าวถึงคุณค่าของกิจกรรม เสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยสรุปได้ดังนี้

1. ช่วยทำให้หลักสูตรสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. ช่วยให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับภาษาไทยได้กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น
3. สนองความต้องการทางจิตวิทยาของนักเรียน
4. นักเรียนมีความคล่องแคล่ว ชำนิชำนาญทางภาษาดียิ่งขึ้น
5. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ค้นพบความสนใจ ความสามารถ และความถนัดพิเศษของตน
6. ช่วยส่งเสริมความเป็นนักประชาธิปไตยให้กับนักเรียน
7. ส่งเสริมให้นักเรียนมีอิสระในอันที่จะจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนคิดว่ามีคุณค่า
8. ส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง รู้จักตัดสินใจ รู้จักบังคับใจตนเอง ส่งเสริมความร่วมมือร่วมใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
9. ส่งเสริมให้นักเรียนแต่ละคนมีบุคลิกลักษณะที่พึงปรารถนา
10. ส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของนักเรียน
11. ก่อให้เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และความสำราญใจ เป็นการผ่อนคลายความเคร่งเครียดที่เกิดจากการเรียน
12. สร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักเรียนกับนักเรียนกันเอง นักเรียนกับครูอาจารย์และกับบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ในชุมชน
13. นักเรียนได้ใช้เวลาว่างอย่างมีประโยชน์
14. ทำให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียน คือรักโรงเรียน รักครู เพื่อนนักเรียน และบรรดาผู้ร่วมงานทั้งหลาย

การที่ครูและนักเรียนเห็นคุณค่าของกิจกรรม เสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย จึงมีการจัดกิจกรรมทางภาษาไทยขึ้นในโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งในระดับกลุ่มโรงเรียนและภายในโรงเรียน การจัดกิจกรรมภาษานี้ ควรจัดให้ครบทุกด้านคือ การใช้ภาษา หลักภาษาไทย และวรรณคดี

ตั้งที่ สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรย (2523: 203 - 209) กล่าวถึงกิจกรรม เสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย ที่จัดขึ้นในโรงเรียนว่า

กิจกรรม เสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยสามารถจัดได้ตามลักษณะของวิชา ได้แก่ กิจกรรม ทางด้านการใช้ภาษา หลักภาษา และวรรณคดี ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้อาจจัดในรูปของ การจัดนิทรรศการ การได้วาที การบรรยาย อภิปราย การแสดงละคร การประกวด การแข่งขันต่าง ๆ การแสดงบทบาทสมมติ ฯลฯ

ถึงแม้ว่าครูภาษาไทยจะเห็นความสำคัญและเห็นคุณค่าของกิจกรรมภาษาไทย แต่ยังมี ปัญหาและอุปสรรคมากมายในการจัดกิจกรรม เช่น ปัญหาจากผู้บริหารไม่ให้การสนับสนุน ขาด งบประมาณ เวลาในการจัดกิจกรรม ตัวครูผู้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมขาดความรู้และประสบการณ์ จากสภาพปัญหาดังกล่าว ศูนย์วิชาการภาษาไทย ประจำกลุ่ม โรงเรียน สามารถจัดบริการเพื่อช่วย แก้ปัญหาด้านนี้ได้คือ

บริการของศูนย์วิชาการภาษาไทย ประจำกลุ่ม โรงเรียนด้านกิจกรรม เสริมหลักสูตร

1. จัดแสดงละครหรือบทบาทสมมติที่มี เนื้อ เรื่อง เกี่ยวกับบท เรียน
2. จัดอภิปราย ได้วาที
3. จัดประกวดอ่านทำนอง เสนาะ
4. จัดนิทรรศการ การประกวดเกี่ยวกับบทเรียนภาษาไทย
5. จัดให้มีการประกวดวาดภาพ ประกอบบทเรียน
6. จัดประกวดการเขียนชนิดต่าง ๆ เช่น คำขวัญ เรียงความ ย่อความ ร้อยกรอง
7. จัดทำหนังสือวารสารความรู้เกี่ยวกับภาษาไทย
8. จัดรายการตอบปัญหาภาษาไทย
9. จัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันสุนทรภู่ ฯลฯ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

นุชรินทร์ พ้ารัมย์ขาว (2522: 66 - 68) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การใช้สื่อการสอนในการสอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนราษฎร์ ในกรุงเทพมหานคร" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการณ์ใช้ อุปสรรค ปัญหาในการใช้สื่อการสอน และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ ความต้องการ ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาของผู้บริหารและครูภาษาไทยในโรงเรียนราษฎร์ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารและครูผู้สอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนราษฎร์ ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 แห่ง แห่งละ 3 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ มัชฌิม เลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าอัตราวิกฤต ผลการวิจัยสรุปได้ว่า สื่อการสอนที่มีมากที่สุดโรงเรียนราษฎร์คือ กระดานดำ หนังสืออ้างอิงประกอบบทเรียน หนังสือพิมพ์ วารสาร และรูปภาพต่าง ๆ ซึ่งครูภาษาไทยนำมาใช้ประกอบการสอนมากที่สุดและสื่อการสอนที่ผู้บริหารและครูภาษาไทยต้องการมากที่สุดคือ หนังสืออ้างอิงประกอบบทเรียน ห้องปฏิบัติการภาษาไทย วารสาร หนังสือพิมพ์ เทป เครื่องเล่น เทป และรูปภาพต่าง ๆ ส่วนความต้องการที่จะได้รับการบริการจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน คือ ต้องการให้จัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา สำหรับบริการให้คำแนะนำและยืมสื่อการสอนไปใช้มากที่สุด นอกจากนี้ครูภาษาไทยได้สื่อการสอนมาใช้ในการประกอบการสอนจากการทำขึ้นเองหรือซื้อหามาใช้เองมากกว่าจะได้รับบริการจากทางโรงเรียน สำหรับความคิดเห็นที่แตกต่างกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่ การเตรียมและการจัดหาสื่อการสอน ปริมาณของสื่อการสอนในโรงเรียน ความต้องการที่จะได้รับการอบรมในการใช้สื่อการสอนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนของครูภาษาไทย ได้แก่ ไม่ทราบแหล่งบริการในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ไม่มีเวลาคิดและเตรียมใช้สื่อการสอน ทางโรงเรียนมีการใช้สื่อการสอนจำกัด ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน สภาพของห้องเรียนยังไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อการสอนและไม่ได้รับในการติดต่อยืมสื่อการสอนจากนอกโรงเรียน

มันัส บุญประกอบ (2522: 89 - 91) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "โครงการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาแบบคอนโซลเดี่ยว สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจ

สถานภาพของการใช้ไอศตัทศนุปรกรรม ปัญหาการใช้ สํารวจความต้องการและความคิดเห็นของผู้บริหาร และอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาลุ่มที่ 1 และเสนอแนะโครงการตั้งศูนย์สื่อการศึกษาแบบคอนซอเดียม สํารับกลุ่มโรงเรียน ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม 3 ชุด ใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร 5 คน อาจารย์ 147 คน และเจ้าหน้าที่ไอศตัทศนศึกษา 5 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่าง 157 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า สถานภาพของสื่อการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาลุ่ม 1 ก. ส่วนมากมีสภาพปานกลาง ไอศตัทศนุปรกรรมส่วนมากได้แก่ เครื่องขยายเสียง และเครื่องบันทึกเสียง ปัญหาการใช้ไอศตัทศนุปรกรรม พบว่า ขาดแคลนงบประมาณในการจัดหา ปัญหาด้านการให้บริการ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอเป็นปัญหามาก อาจารย์ส่วนใหญ่รู้จักสื่อการสอนแต่ไม่ใช้ เพราะไม่มีอุปกรณ์ชนิดนั้น ผู้บริหารเห็นว่า การใช้ไอศตัทศนุปรกรรมช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ควรสนับสนุนให้ครูผลิตและใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในการสอนและเห็นว่าควรจัดให้มีหน่วยงานกลางสํารับกลุ่มโรงเรียน เพื่อทำหน้าที่จัดหา ผลิต และให้บริการสื่อการสอน ซึ่งจะเป็นการประหยัดงบประมาณของแต่ละโรงเรียน อาจารย์ผู้สอนเห็นว่า สื่อการสอนช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของ เรื่องที่ เรียนถูกต้องตรงกับความเป็นจริงยิ่งขึ้น

พรทิพย์ บัญชร เทวกุล (2522: 75) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาทางไอศตัทศนศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนนทบุรี" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพการใช้และความจำเป็นด้านไอศตัทศนุปรกรรม ปัญหาการใช้ การบริการ การผลิตและความต้องการด้านไอศตัทศนุปรกรรม ประกอบการสอนตลอดจนเสนอแนะโครงการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาในโรงเรียนที่ยังไม่มีศูนย์โดยเฉพาะ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยัง ครู อาจารย์ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 550 คน รวม 13 แห่ง นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ครูส่วนใหญ่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านไอศตัทศนศึกษา เพราะเคยศึกษาขณะที่กำลังศึกษาอยู่และมีความเห็นว่า บุคคลที่จะดำเนินงานด้านไอศตัทศนศึกษาควรมีความรู้ความชำนาญด้านนี้โดยเฉพาะ ร้อยละ 58.49 และควรให้มีศูนย์สื่อการศึกษาในโรงเรียนร้อยละ 70.37 การใช้ไอศตัทศนุปรกรรมประกอบการสอน เป็นเรื่องที่จะต้องทำเป็นมาก โรงเรียนมีอุปกรณ์หลายชนิดแต่ก็อยู่กระจัดกระจายตามสายวิชาต่าง ๆ ส่วนปัญหาเกี่ยวกับไอศตัทศนุปรกรรม ได้แก่ ไอศตัทศนุปรกรรมมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอกับความต้องการ และไม่สามารถนำไปสัมพันธ์กับหลักสูตรได้ ขาดความรู้ในการเลือกใช้ สภาพห้องเรียนไม่เหมาะสม ผู้สอนไม่มีเวลาเพียงพอในการใช้ไอศตัทศนุปรกรรมประกอบการสอน เพราะเวลาน้อย

มานิตา ศรีสาคร (2525: 147 - 149) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "โครงการเสนอจัดตั้งศูนย์วิทยบริการการเรียนการสอนภาษาไทย ในวิทยาลัยครูเทพสตรี" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของอาจารย์ในวิทยาลัยครู อาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา และนักเรียนฝึกสอน ในเรื่องการใช้สื่อการสอน อุปสรรคและปัญหาที่พบ และเสนอโครงการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการในวิทยาลัยครูเทพสตรี ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์ภาษาไทยในวิทยาลัยครูเทพสตรี 16 คน อาจารย์ภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา 107 คน และนักศึกษาฝึกสอนวิชาภาษาไทย 50 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ มัชฌิม เลขคณิต ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ภาษาไทยวิทยาลัยครูเทพสตรีและโรงเรียนมัธยมศึกษาตลอดจนนักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่มีและใช้สื่อการสอนประเภทสิ่งพิมพ์ สื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ และสื่อการสอนประเภทวิธีการ และกิจกรรม และมีความเห็นว่าสื่อการสอนประเภทสิ่งพิมพ์มีความสำคัญและต้องการใช้มากที่สุดคือหนังสือหลักสูตร ในด้านปัญหาการใช้สื่อการสอนพบว่า ขาดงบประมาณการจัดซื้อ ขาดความรู้ความชำนาญในการผลิต สื่อการสอนมีจำนวนจำกัด โรงเรียนไม่พร้อมที่จะใช้สื่อการสอน ขาดเจ้าหน้าที่ช่วยบริการการใช้สื่อการสอน ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการการเรียนการสอนภาษาไทยในวิทยาลัยครูเทพสตรี อาจารย์ภาษาไทยและนักศึกษาฝึกสอนมีความเห็นว่าควรจัดตั้งและบริการที่ความต้องการได้จากศูนย์มากที่สุด คือ บริการให้ยืมสื่อการสอนวิชาภาษาไทย การจัดทำรายชื่อสื่อการสอนต่าง ๆ ให้เป็นระบบ ตลอดจนการรวบรวม เทปบันทึกเสียง เกี่ยวกับวิชาภาษาไทย

วัลลภ ภูโชติ (2527: 80 - 90) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สภาพการณ์และความต้องการใช้สื่อการสอนของครูโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรในระดับมัธยมศึกษา" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้และความต้องการการใช้สื่อการสอนของครูโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งมีขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก และที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ซึ่งผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูในหมวดวิชาต่าง ๆ ของโรงเรียน โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาในเขตการศึกษาต่าง ๆ ทั้ง 13 เขตทั่วประเทศ โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งพวก ประมาณ 50% เก็บข้อมูลได้จำนวน 157 คน วิเคราะห์ข้อมูลได้โดยค่าสถิติร้อยละ และค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยปรากฏว่า โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรขนาดใหญ่ส่วนมากจะมีบุคลากรและสถานที่ทำงานด้านสื่อการสอนโดยเฉพาะ ในขณะที่โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร ขนาดกลาง ขนาดเล็ก และที่สังกัด สช. ส่วนใหญ่ไม่มี สำหรับ

โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรที่มีบุคลากรทำงานด้านนี้โดยเฉพาะส่วนใหญ่มีเพียง 1 คน และไม่ได้ศึกษามาทางด้านสื่อโดยตรง หน่วยงานที่ทำงานด้านสื่อการสอนโดยตรง โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรส่วนใหญ่ นอกจากที่สังกัด สช. มีการจัดสรรงบประมาณด้านสื่อการสอนโดยเฉพาะซึ่งได้รับงบประมาณมาจาก เงินบำรุงการศึกษาของโรงเรียนมากที่สุด ครูประจำวิชา เป็นผู้จัดหาสื่อการสอน เป็นส่วนใหญ่ และมีการใช้บ้างเป็นบางครั้ง ครูโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก เลือกใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับ เนื้อหาวิชามากที่สุด ส่วนครูโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรขนาดกลางและที่สังกัด สช. เลือกใช้สื่อการสอนที่ตรงกับจุดมุ่งหมายของ เรื่องที่สอนมากที่สุด ในการใช้สื่อการสอนแต่ละครั้งครูโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ส่วนมากจะให้เด็กเรียนช่วย ครูโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรขนาดกลางส่วนใหญ่ใช้ด้วยตัวเองทั้งหมด และครูในโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรทั้ง 3 ขนาด มีการวางแผนการใช้สื่อล่วงหน้า สื่อการสอนที่ใช้อยู่เป็นประจำของครูโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรขนาดใหญ่และขนาดเล็กใช้เป็นประจำคือ กระดาน ชอล์ก ครูโรงเรียนขนาดกลางใช้ตำราเรียน ส่วนครูโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร สช. ใช้กระดาน ชอล์ก และตำราเรียน สำหรับเหตุผลในการใช้สื่อการสอนของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรขนาดใหญ่คือ คิดว่าสื่อทำให้การสอนสมบูรณ์ขึ้น ส่วนโรงเรียนขนาดกลางขนาดเล็ก และที่สังกัด สช. คือ สื่อการสอนช่วยให้อธิบายได้ง่ายและสะดวก ในด้านความต้องการบริการ ครูโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรขนาดใหญ่ต้องการมีศูนย์สื่อการสอนโดยเฉพาะ ครูโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กต้องการมีวัสดุอุปกรณ์สำหรับผลิตสื่ออย่างสมบูรณ์ ส่วนครูที่สังกัด สช. ต้องการให้จัดอบรม เชิงปฏิบัติการ ด้านการผลิตสื่อการสอน และครูโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรขนาดใหญ่ต้องการใช้สื่อคือ หนังสืออ่านประกอบ โรงเรียนขนาดกลางต้องการใช้หนังสือแบบเรียน โรงเรียนขนาดเล็กต้องการใช้หนังสืออ่านประกอบและภาพถ่าย ส่วนครูโรงเรียนที่สังกัด สช. ต้องการใช้หนังสืออ่านประกอบและหนังสือแบบเรียน สื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ที่โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรต้องการใช้คือ เครื่องอัดสำเนา และเครื่องขยายเสียง สื่อการสอนประเภทวิธีการที่ต้องการใช้มากคือ การค้นคว้าจากห้องสมุด การสาธิต การทดลอง และปัญหาในการใช้สื่อการสอน คือ มีเวลาในชั่วโมงที่ใช้สื่อการสอนน้อยเกินไป ไม่มีเวลาที่จะประเมินผลการใช้

อรทัย พงษ์วัฒนานนท์ (2530: 30 - 31) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สภาพสื่อการสอนและการใช้บริการสื่อการสอนของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการและครูในกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ" มี

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพสื่อการสอนและการให้บริการสื่อการสอนของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ของเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการและครูในกลุ่มโรงเรียน ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม 2 ชุด ใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เป็นเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนจำนวน 91 คน ครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียน 451 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความถี่ ผลการวิจัยพบว่าด้านสื่อการสอนในศูนย์ได้รับจากส่วนกลางยังไม่ครบ มีบางส่วนชำรุดและสูญหายไป ขาดแคลนสื่อการสอน สื่อการสอนที่มีไม่ตรงกับความต้องการของครู ด้านการให้บริการพบว่า ประสพปัญหาการเดินทาง ขาดแคลนเจ้าหน้าที่ ครูไม่สนใจให้บริการของศูนย์ การประเมินผลโดยทั่วไปพบว่า การดำเนินงานของศูนย์ช่วยให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เทียน ทองแก้ว (2528: 15 - 19) ได้สรุปผลการวิจัยเรื่อง "การศึกษาหาทางสร้างรูปแบบของการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาแบบคอนซอเดียม สำหรับกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในเขตชนบทยากจน" เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา ในพื้นที่ยากจนของจังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ ที่มีต่อการจัดรูปแบบศูนย์สื่อการศึกษาแบบคอนซอเดียม ซึ่งเป็นศูนย์โสตทัศนและ เทคโนโลยีทางการศึกษาประเภทหนึ่ง ซึ่งเกิดจากความร่วมมือระหว่างสมาชิกของกลุ่มโรงเรียนกลุ่มเดียวกัน เพื่อเป็นศูนย์กลางการให้บริการ จัดหาวัสดุและ เครื่องมือโสตทัศนอุปกรณ์ต่าง ๆ การผลิตหมุนเวียนกันใช้สื่อการสอน และจัดการฝึกอบรมต่าง ๆ โดยสรุปผลดังนี้

1. สื่อการสอนทั่วไปส่วนมากยังขาดแคลน สื่อการสอนที่มีมากที่สุดได้แก่ บัตรคำ แผนที่ ป้ายนิเทศ
2. ทุกกลุ่มประสบการณียังขาดแคลนสื่อและที่ขาดแคลนมากที่สุด ได้แก่ กลุ่มการงาน พื้นฐานอาชีพ รองลงมาคือกลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิต
3. ครูส่วนใหญ่ต้องผลิตสื่อการสอนเอง
4. การเก็บรักษาสื่อการสอน ครูส่วนใหญ่เก็บไว้ในห้องเรียน รองลงมาเก็บไว้ในห้อง เฉพาะ ห้องสมุด มีบางแห่งมีห้องเก็บสื่อการสอนโดยเฉพาะ
5. การยืมสื่อการสอนพบว่าการบริการยืมสื่อการสอนระหว่างชั้น
6. การผลิตสื่อการสอนระดับกลุ่มโรงเรียนพบว่า กลุ่มโรงเรียนมีการผลิตสื่อการสอนร่วมกัน มีศึกษานิเทศก์จังหวัดและศึกษานิเทศก์อำเภอ เข้าไปช่วย

7. แหล่งเงินสนับสนุนในการผลิต พบว่า ครูต้องออกเงินสำหรับจัดซื้อ จัดทำเองมากที่สุด มีการสนับสนุนจากหน่วยราชการ องค์กรหรือหน่วยงานกุศลและเอกชนช่วยเหลือน้อย
8. ด้านความคิดเห็นต่อการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาแบบคอนซอเดียม พบว่า ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอน เห็นด้วยกับแนวคิด ในการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาแบบคอนซอเดียมขึ้นในกลุ่มโรงเรียน
9. การตั้งศูนย์สื่อการศึกษาแบบคอนซอเดียม สำหรับกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในเขตชนบทยากจน มีแนวทางเป็นไปได้โดยกลุ่มโรงเรียนร่วมมือและช่วยเหลือกันในการผลิต การเก็บและบริการ โดยทางวิทยาลัยครูและสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ให้ความช่วยเหลือ และให้ความรู้ทางวิชาการในการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา

2. งานวิจัยต่างประเทศ

เอลวิส ฮิวจ์ อาร์เทอร์เบอร์รี่ (Elvis Hugh Arterbury 1971: 4825A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้วัสดุทัศนูปกรณ์ของครูในรัฐเท็กซัส มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาว่า ครูได้ใช้ศูนย์บริการด้านสื่อการสอนมากน้อย เพียงใด และสาเหตุที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้สื่อโดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูจำนวน 750 คน ที่มารับบริการจากศูนย์และได้รับคืนมาจำนวน 609 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าไควสแควร์ที่ระดับความมีนัยสำคัญที่ 0.5 ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. ยิ่งมีการให้บริการแก่ครูนานเท่าใด ครูก็ใช้บริการสื่อจากศูนย์ทัศนูปกรณ์มากขึ้นเท่านั้น
2. ครูที่สอนวิชา เฉพาะและครูที่สอนในโรงเรียนประถม ใช้บริการจากศูนย์นี้มากกว่าครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา
3. ครูที่สอนวิชาสังคมศึกษามีแนวโน้มในการใช้บริการบ่อยครั้งที่สุด ในขณะที่ครูสอนคณิตศาสตร์มีแนวโน้มในการใช้น้อยครั้ง
4. ครูที่ได้รับการฝึกอบรมทางทัศนศึกษาจะใช้วัสดุทัศนูปกรณ์มากกว่าครูที่ไม่ได้รับการอบรม
5. การยืมหรือการส่งคืนที่ไม่สะดวกซักช้า จะ เป็นอุปสรรคต่อการให้บริการของศูนย์

อาร์ดิส ดาฟเน่ แคมร่า (Ardis Daphne Kamra 1977: 3227-A) ทำการวิจัยเกี่ยวกับประโยชน์ของการใช้สื่อการสอนใหม่ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในประเทศจาไมก้า โดยทำการศึกษาถึงการได้มาและการใช้ประโยชน์จากสื่อการสอนประเภทสิ่งพิมพ์และ

ไม่ใช้สิ่งพิมพ์ของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นประเทศจาไมก้า ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยคัดเลือกจากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเมืองและชนบท โดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต ในการสัมภาษณ์และสังเกตครูอย่างละเอียดจากห้องเรียนที่มีความพร้อมในการใช้สื่อเป็นเวลา 7 คาบต่อ 1 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า มีการใช้บทเรียนทางวิทยุและโทรทัศน์น้อย เนื่องจากปัญหาการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ ศูนย์วัสดุการศึกษามีอุปสรรคในการกระจายการบริการสื่อที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์

อิล ซัง ยูน (Il Sang Yoon 1977: 1830-A-1831-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการโปรแกรมการให้บริการสื่อการศึกษาในโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงโซล สาธารณรัฐเกาหลี เพื่อศึกษาถึงความสะดวกในด้านเครื่องมือ เครื่องใช้ ทั้งในการใช้และก่อนการใช้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้ ความชำนาญและความสนใจของครูและผู้บริหาร ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูเพียงร้อยละ 23 และผู้บริหารร้อยละ 32 มีประสบการณ์เกี่ยวกับโปรแกรมสื่อการศึกษาหรือวัสดุทัศนศึกษา ซึ่งครูและผู้บริหารเหล่านี้ ได้รับประสบการณ์จากการเรียนวิชาต่าง ๆ ของวิทยาลัยและบริการทางการศึกษา

ผู้บริหารร้อยละ 42 และครูร้อยละ 43 เห็นความสำคัญของการบริการทางการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับสื่อการสอนในอนาคต

ผู้บริหารต้องการให้ผลิตอุปกรณ์ประเภทแผ่นโปร่งใส การแสดงและนิทรรศการ ในขณะที่ครูร้อยละ 40 สนใจและต้องการความรู้เกี่ยวกับการแสดงและการจัดนิทรรศการมากเป็นพิเศษ

ครูสนใจที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับภาพยนตร์ 16 มม. ภาพยนตร์ 8 มม. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายภาพทึบแสง ครูบางส่วนสนใจการผลิตและการใช้แผ่นโปร่งใส สไลด์ ภาพถ่าย และวัสดุ โปรแกรมการสอน

ผู้บริหารร้อยละ 75 และครูร้อยละ 65 เสนอให้มีการฝึกอบรมและจัดสัมมนาเกี่ยวกับสื่อการศึกษา ในระหว่างปิดภาคฤดูร้อน ซึ่งเป็นวิธีการที่ดีในการให้บริการที่ดีทางการศึกษา

มิลเดรด เกย์ อ็อกแมน (Mildred Kay Ogman 1977: 7091-A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นอุปสรรคสำหรับครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการใช้บริการจากศูนย์สื่อการศึกษาของโรงเรียนในเมืองซานดิเอโก มีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์ แยกแยะองค์ประกอบและบทบาท

ของครูในการใช้บริการจากศูนย์สื่อการสอนให้เป็นประโยชน์ ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ในชานติเอโก และเพื่อเปรียบเทียบในกรณีต่อไปนี้

1. การใช้ศูนย์บริการสื่อการสอนตามเพศ ประสบการณ์ในการสอน คุณภาพของ
อุปกรณ์ อุปกรณ์ที่แยกตามสาขาวิชา หรือตามที่โรงเรียนจัดมาให้
2. ความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการใช้ห้องปฏิบัติการสื่อที่มีอิทธิพลต่อ
การใช้ศูนย์บริการสื่อของครูหรือนักเรียนที่ได้รับมอบหมายจากครูให้มาใช้ศูนย์บริการสื่อ
3. การขาดแคลนเครื่องมือ ความต้องการ การจัดหา เวลา ความสะดวกในการ
ใช้ศูนย์บริการสื่อของครูและนักเรียน

ผู้วิจัยใช้กลุ่มประชากรเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา 89 โรงเรียน จากชานติเอโก
ระหว่างปี 1976 จำนวน 77 โรงเรียน ศูนย์บริการสื่อและห้องปฏิบัติการ 25 แห่ง และครู
ในสาขาวิชาศิลปะ, ภาษา, ดนตรี และสังคมศึกษาโดยติดตามผลในเวลา 6 - 8 สัปดาห์
ในห้องปฏิบัติการแล้วประชุมประเมินผลจาก 8 โรงเรียน และประเมินผลอุปสรรคที่เกิดจาก
การใช้ศูนย์บริการสื่อจากครู 112 คน ใน 4 สาขาวิชาโดยใช้แบบประเมิน
แล้ววิเคราะห์หาค่าไควสแควร์ ผลการวิจัยพบว่าอุปสรรคที่ทำให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อ
การใช้ศูนย์สื่อหลายประการได้แก่ อุปสรรคด้านการใช้สื่อการสอนของครู สภาพการสอนของ
แต่ละโรงเรียน และข้อบกพร่องที่เกิดจากระบบงานภายในศูนย์สื่อ

อับดุลลาห์ ซาอิด (Abdullah Said 1979: 619 A) ได้วิจัยเกี่ยวกับปัจจัย
ที่มีผลกระทบต่อการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผล
กระทบต่อการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในซาอุดีอาระเบีย ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครู
จำนวน 167 คน ผู้บริหาร 73 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า โสตทัศนูปกรณ์ไม่เพียงพอตามที่
กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ จำนวนครูน้อยกว่าร้อยละ 3 รู้จักและเคยใช้เครื่องมือ อุปกรณ์
ที่ทันสมัยหลาย ๆ ชนิด ครูจำนวนกว่าร้อยละ 90 เคยใช้อุปกรณ์ประเภทเครื่องบันทึกเสียง ครู
จำนวนน้อยกว่าร้อยละ 30 สามารถสร้างอุปกรณ์การสอนราคาถูกลง เช่น แผ่นใสที่ใช้กับเครื่องฉาย
ภาพข้ามศีรษะ ภาพนิ่ง แผนภูมิ ใช้ในชั้นเรียนได้ ครูจำนวนกว่าร้อยละ 84 มีความเชื่อว่าการใช้
สื่อการสอนจะช่วยพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

จุกวูจามา แอสซุส (Chukwujama Assuzu 1983: 386) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ

สถานภาพของสื่อการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดรัฐบาลไนจีเรีย มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินสภาพสื่อการสอนของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดรัฐบาลไนจีเรีย ซึ่งผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามจำนวน 356 ฉบับไปยังครูและผู้บริหาร ได้รับแบบสอบถามคืนมา คิดเป็นร้อยละ 89 ผลการวิจัยปรากฏว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่มีวัสดุและสื่อการสอนไม่เพียงพอ ผู้บริหารร้อยละ 95 และครูร้อยละ 88 ต้องการจะให้มีการอบรม สัมมนา และฝึกหัดเกี่ยวกับสื่อการสอนในระหว่างหยุดภาคเรียน ผู้บริหารร้อยละ 37 และครูร้อยละ 67 มีประสบการณ์ในการใช้สื่อการสอน นอกจากนั้นนักเรียนยังมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อการสอนบางอย่างด้วย

เม เลียน โฮ (May Lein Ho 1985: 2375) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับประโยชน์และความจำเป็นของศูนย์สื่อการสอนตามหลักสูตรของสถาบันทางการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงประโยชน์และความจำเป็นของศูนย์สื่อการสอนตามหลักสูตรของสถาบันทางการศึกษา ซึ่งการวิจัยนี้จะศึกษาถึงจำนวนปริมาณงาน เฉพาะของศูนย์ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหารศูนย์การศึกษาจำนวน 183 คน และนักการศึกษาจำนวน 100 คน สรุปผลการวิจัยได้ว่า

1. ผู้บริหารส่วนใหญ่ เป็นคนจัดการวิทยากร เกี่ยวกับห้องสมุดยังไม่มีผู้ที่ชำนาญพิเศษที่เกี่ยวข้องกับสื่อศึกษามากนัก
2. ศูนย์สื่อการสอนจะดำเนินงานต่างกันตามความต้องการของแต่ละสถาบัน
3. บทบาทที่กระทำโดยผู้อำนวยการศูนย์มักจะมีมุ่งตรงไปยังกิจการห้องสมุด
4. การผลิต เครื่องมือและความคล่องตัวภายในศูนย์ยังมีไม่มาก
5. ร้อยละ 38 ของกลุ่มตัวอย่างประชากร ให้ความเห็นว่าทั้งนักการศึกษา และผู้อำนวยการศูนย์ต่างมีบทบาทสำคัญในการ เป็นแกนกลาง ที่จะร่วมกันดำเนินงานของศูนย์สื่อ